

Even Høydahl (red.)

**Innvandrere og norskfødte med
innvandrerforeldre i Kristiansand**

Innhold

10. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i Kristiansand.....	363
10.1. Innledning.....	363
10.2. Demografi, innvandringsgrunn og valgdeltakelse.....	363
10.2.1. Demografi.....	364
10.2.2. Innvandrere etter innvandringsgrunn og landbakgrunn.....	373
10.2.3. Valgdeltakelse ved kommunevalget 2011.....	377
10.3. Bruk av barnehage og kontantstøtte.....	380
10.3.1. Barnehage.....	380
10.3.2. Kontantstøtte.....	382
10.4. Utdanning.....	383
10.4.1. Deltakelse i videregående utdanning.....	383
10.4.2. Gjennomstrømming i videregående utdanning.....	384
10.4.3. Utdanningsnivå.....	385
10.4.4. Deltakelse i høyere utdanning.....	385
10.5. Arbeid.....	387
10.5.1. Sysselsettingsnivå.....	387
10.5.2. Arbeidsledige.....	388
10.5.3. Næringer.....	389
10.5.4. Selvstendig næringsdrivende.....	390
10.6. Økonomiske levekår.....	391
10.6.1.inntekt.....	391
10.6.2. Sosialhjelp.....	392
10.6.3. Uførepensjon.....	393
10.6.4. Alderspensjon.....	394
Referanser.....	395
Figurregister.....	396
Tabellregister.....	397

10. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Kristiansand

10.1. Innledning

I 2007 ga SSB ut en rapport med nøkkelinformasjon om innvandrerbefolkningens demografi og levekår i 12 kommuner og fem av bydelene i Oslo med størst andel ikke-vestlige innvandrere (Aalandslid 2007). Rapporten var finansiert av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Denne rapporten blir nå fulgt opp med en lignende rapport, denne gangen på oppdrag fra IMDI og Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD).

Siden 2006 har det skjedd en hel del på innvandringsfeltet. Det viktigste er at det har kommet mange flere arbeidsinnvandrere til landet i løpet av de sju årene, de fleste av dem fra EU-land. I tillegg har antallet barn født av innvandrere i Norge økt. Dessuten har SSB revidert klassifiseringer og betegnelser som brukes i statistikken. I 2006 var det nesten utelukkende fokusert på innvandrere og barn av innvandrere fra «ikke-vestlige» land. Betegnelse «vestlig» og «ikke-vestlig» er nå byttet ut med en ny todeling. I tillegg er «førstegenerasjonsinnvandrere» byttet ut med «innvandrere», mens «andregenerasjonsinnvandrere» eller «etterkommere» nå betegnes som «norskfødte med innvandrerforeldre» (se boksen).

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Videre i teksten vil det bli referert til *innvandrere* og *norskfødte med innvandrerforeldre*. Med innvandrere mener vi de som er født i utlandet av utenlandske foreldre, og som selv har innvandret til Norge. Norskfødte med innvandrerforeldre brukes som benevnelse for personer født i Norge med to foreldre som er innvandrere. Med *innvandrerbakgrunn* mener vi her summen av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Landbakgrunn

EU, Nord-Amerika etc. er en forkortelse for EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand. Inkluderer også Sveits.

Afrika, Asia etc. er en forkortelse for Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

Samtidig som «vestlig» og «ikke-vestlig» forsvant som begrep, byttet også EU-landene i Øst-Europa landgruppe. De fleste nye innvandrere som har kommet de siste årene, har kommet fra «EU, Nord-Amerika etc.». Derfor har det vært naturlig å ta også denne gruppen med i beskrivelsen av den delen av befolkningen som har innvandrerbakgrunn.

Siden forrige rapport hadde data fra 2006, er det gjort sammenligninger med 2006 noen steder i rapporten.

Følgende kommuner har fått hver sin rapport: Fredrikstad, Bærum, Asker (ny), Lørenskog, Skedsmo, Oslo, Drammen, Skien, Kristiansand, Sandnes, Stavanger, Bergen, Trondheim. Og disse bydelene i Oslo: Gamle Oslo (ny), Grünerløkka (ny), Bjerke, Grorud, Stovner, Alna og Søndre Nordstrand.

Alle kommune- og bydelsrapportene følger samme mal. Etter innledningen følger kapittel 2, som omhandler demografi, innvandrergrunn og deltakelse i kommune- og fylkestingsvalget i 2011. Kapittel 3 beskriver bruk av barnehage og kontantstøtte. I kapittel 4 er utdanning temaet. Kapittel 5 er en beskrivelse av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre på arbeidsmarkedet. Og kapittel 6 beskriver noen aspekter ved økonomiske levekår.

10.2. Demografi, innvandringsgrunn og valgdeltakelse

- 15 prosent av innbyggerne i Kristiansand hadde innvandrerbakgrunn ved inngangen til 2013, 1 prosentpoeng høyere enn i Norge under ett. Polakker er den største gruppen. Chilenerne er likevel gruppen som er mest overrepresentert i kommunen.
- Majoriteten (82 prosent) av de med innvandrerbakgrunn er innvandrere, 18 prosent er norskfødte barn med innvandrerforeldre. I landet som helhet er 16 prosent av gruppen født i Norge.
- Flertallet, hele 69 prosent av dem med innvandrerbakgrunn har bakgrunn fra Afrika, Asia etc. På landsbasis er tilsvarende andel 57 prosent.
- 45 prosent av innvandrerne i Kristiansand har bodd i Norge mer enn 10 år, og 20 prosent har vært mindre enn 3 år i landet. I landet som helhet har 36 prosent mer enn 10 år botid og 28 prosent mindre enn 3 år.
- Mange innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. bor i Slettheia.
- Innvandrere og deres norskfødte barn sto for 2 280 av befolkningstilveksten på 3 180 i årene 2010-2012. De med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. sto for 42 prosent av veksten og de fra EU, Nord-Amerika etc. 30 prosent.
- Av innvandrerne med registrert innvandringsgrunn har 45 prosent kommet av fluktgrunner, 34 prosent har kommet ved familieinnvandring, og 17 prosent som arbeidsinnvandrere.
- Det var lav valgdeltakelse blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre ved siste kommunevalg, og de med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i kommunestyret.

10.2.1. Demografi

Ved inngangen av 2013 hadde Norge vel 5 millioner innbyggere. Av disse hadde 711 000 personer innvandrerbakgrunn, noe som tilsvarte 14 prosent av befolkningen. Det var 593 000 innvandrere og 117 000 norskfødte med innvandrerforeldre.

I Kristiansand var det ved samme tidspunkt 84 480 innbyggere. 13 030 av dem, det vil si 15 prosent, hadde innvandrerbakgrunn, som er ett prosentpoeng over landsgjennomsnittet. Over 69 prosent av dem hadde bakgrunn fra Afrika, Asia etc., som er langt over landsgjennomsnittet på 57 prosent.

Mange nasjonaliteter, flest polakker

Kristiansand har innvandrere fra 152 forskjellige land, som er 21 flere land enn i 2006. Den største gruppen – norskfødte med innvandrerforeldre ikke inkludert – har opprinnelse fra Polen, og står med sine 895 personer for 8 prosent av innvandrerne i kommunen. Vietnam med 562 personer er den nest største gruppen. Deretter fulgte Irak, Danmark og Chile.

Tabell 10.1. Hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2013. Hele landet og Kristiansand. Antall og prosent

	Hele landet	Prosent av folketallet i Norge	Kristiansand	Prosent av folketallet i Kristiansand	Prosent som bor i Kristiansand per gruppe
Hele befolkningen	5 051 000	100,0	84 480	100,0	1,7
innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	710 000	14,1	13 030	15,4	1,8
- Innvandrere	593 000	11,7	10 660	12,6	1,8
- Norskfødte med innvandrerforeldre ..	117 000	2,3	2 370	2,8	2,0
EU, Nord-Amerika etc. i alt	303 000	6,0	4 060	4,8	1,3
- Innvandrere	282 000	5,6	3 800	4,5	1,3
- Norskfødte med innvandrerforeldre ..	20 000	0,4	260	0,3	1,3
Afrika, Asia etc.	408 000	8,1	8 970	10,6	2,2
- Innvandrere	311 000	6,2	6 860	8,1	2,2
- Norskfødte med innvandrerforeldre ..	97 000	1,9	2 110	2,5	2,2

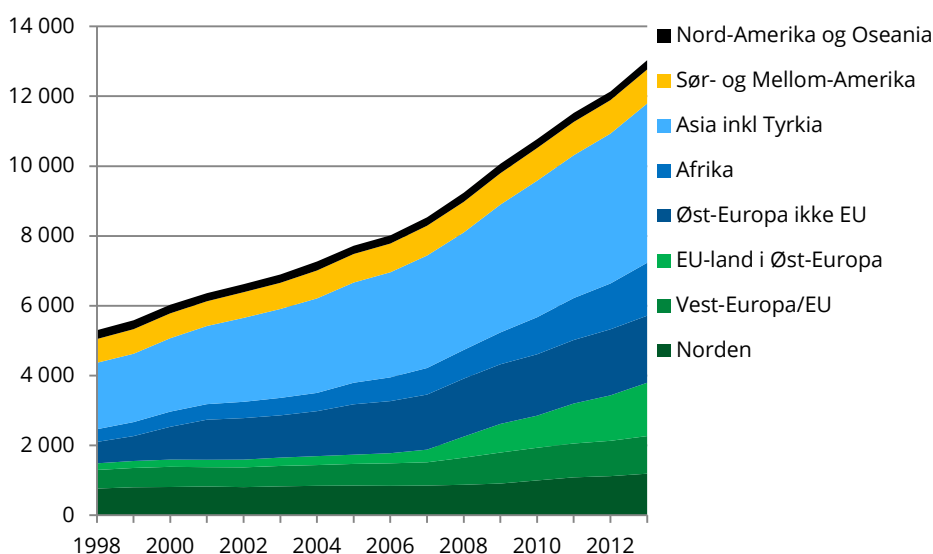
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mer enn fem ganger flere med bakgrunn fra EU-land i Øst-Europa siden 2006

Noen av dem som tilhører gruppen Afrika, Asia etc. har bakgrunn fra Europa (se boks), mange av dem fra land i tidligere Jugoslavia. I Kristiansand har 44 prosent av personene med utenlandsk opprinnelse (inkludert norskfødte med innvandrerforeldre) europeisk bakgrunn, mens 35 prosent har asiatiske, medregnet tyrkisk. Antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre har økt med 62 prosent, fra 8 020 til 13 030 fra 2006 til 2013. Som figur 10.1 viser, har det vært vekst i antallet i alle grupper, størst i Asia inkludert Tyrkia (1 550), fulgt av EU-land i Øst-Europa (1 240) og Afrika (840).

Den desidert største endringen i sammensetningen av innvandrerne og deres norskfødte barn er at andelen med bakgrunn fra EU-land i Øst-Europa har økt fra 4 prosent til 12 prosent i løpet av de sju årene, mens antallet ble mer enn firdoblet. Andelen med Afrikansk bakgrunn har økt fra 9 prosent til 12 prosent gjennom en mer enn fordobling av antallet.

Figur 10.1. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn, 1998-2013. Kristiansand. Dagens landgruppering. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det har blitt mer enn dobbelt så mange innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre siden år 2000

Antallet innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i Kristiansand økte fra 1 210 i 1970, 2 050 i 1980, 3 740 i 1990, til 6 030 i 2000, 10 770 i 2010, og altså 13 030 i 2013. Gjennomsnittlig vekst i antall innvandrere og norskfødte med innvandrere per år for årene 2006-2012 har vært 720.

Flest fra Polen, men kambodsjanerne er mest overrepresentert

Det er som nevnt mange polakker i Kristiansand og mange vietnamesere. I tillegg har Kristiansand, som har 1,8 prosent av landets innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre, en stor andel av andre grupper. Det er 160 personer fra Kambodsja som utgjør nesten en tredjedel av alle landets kambodsjanere. Videre er det 650 personer med bakgrunn fra Chile som er 8 prosent av landets chilenerne. Fem prosent av landets palestinere (180) og 4 prosent av landets vietnamesere (950) bor også i kommunen (sammenligningen er basert på dagens landgruppering). Av de store gruppene er svensker og polakker mest underrepresentert sammenlignet med landet som helhet. Foruten pakistanere, som er svært konsentrert rundt Oslo.

Tabell 10.2. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i Kristiansand og hele landet, etter landbakgrunn. De største gruppene. 1. januar 2013

Landbakgrunn	Personer med innvandrerebakgrunn i Kristiansand	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	Andel innvandrere i gruppen	Andel norskfødte med innvandrereforeldre i gruppen	Andel av dem med innvandrerebakgrunn i Kristiansand	Andel av alle dem med innvandrerebakgrunn i hele landet	Prosent som bor i Kristiansand per gruppe
		Antall			Prosent			
I alt	13 030	10 660	2 370	81,8	18,2	100,0	100,0	1,8
Polen	970	900	70	92,6	7,4	7,4	11,6	1,2
Vietnam	950	560	380	59,4	40,6	7,3	3,0	4,4
Irak	690	540	160	77,2	22,8	5,3	4,2	2,3
Chile	650	470	180	72,5	27,5	5,0	1,1	8,3
Kosovo	640	460	180	72,0	28,0	4,9	2,0	4,5
Danmark	580	530	50	91,5	8,5	4,4	2,9	2,9
Somalia	540	410	120	76,9	23,1	4,1	4,7	1,6
Bosnia-Hercegovina ..	470	370	100	79,2	20,8	3,6	2,3	2,8
Tyskland	440	400	40	91,8	8,2	3,4	3,7	1,7
Afghanistan ...	440	370	70	84,0	16,0	3,4	2,0	3,0
Russland	420	350	70	83,1	16,9	3,2	2,5	2,3
Iran	390	330	70	82,7	17,3	3,0	2,7	2,1
Sverige	350	340	10	98,0	2,0	2,6	5,3	0,9
Pakistan	270	160	120	57,5	42,5	2,1	4,7	0,8
Eritrea	270	210	60	78,7	21,3	2,1	1,7	2,3
Storbritannia ..	250	240	10	95,6	4,4	1,9	2,0	1,7
USA	210	200	10	94,7	5,3	1,6	1,2	2,5
Thailand	200	180	10	92,9	7,1	1,5	2,2	1,3
Island	190	180	20	90,2	9,8	1,5	1,1	2,5
Tyrkia	190	130	60	67,9	32,1	1,5	2,4	1,1
Filippinene	180	160	10	92,7	7,3	1,4	2,5	1,0
Palestina	180	160	20	90,4	9,6	1,4	0,5	4,8
Syria	160	120	40	73,5	26,5	1,2	0,4	5,7
Etiopia	160	140	30	84,5	15,5	1,2	1,0	2,3
Litauen	160	150	10	96,3	3,8	1,2	4,3	0,5
Kambodsja	160	110	50	67,7	32,3	1,2	0,1	29,0
Andre land	2 940	2 500	440	85,2	14,8	22,6	27,9	1,5

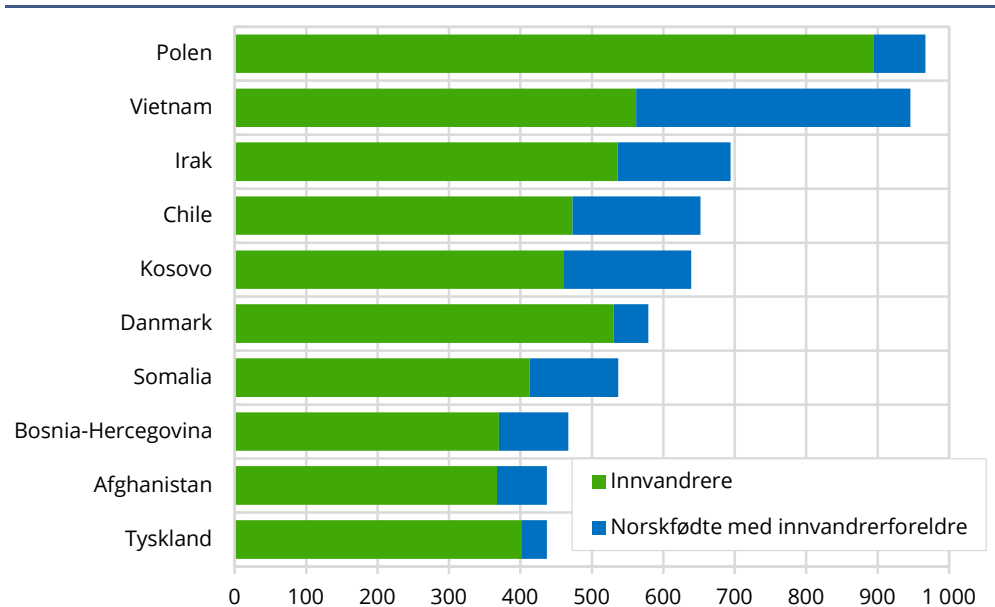
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Stor andel norskfødte med innvandrereforeldre fra Vietnam

Grupper av innvandrere som har bodd lenge i landet (se tabell 3) har nådd å få flere norskfødte barn enn de med kortere botid. I Kristiansand er det Pakistan som har størst andel norskfødte, fulgt av Vietnam og Tyrkia. Pakistan og Tyrkia er relativt små grupper i Kristiansand. I antall er det norskfødte med bakgrunn fra Vietnam som er den klart største gruppen. Men det er ikke alle grupper med lang botid som har mange norskfødte barn. For eksempel har 53 prosent av danske innvandrere i kommunen bodd i Norge mer enn 20 år (tabell 3), likevel er det kun 9 prosent av

dem med innvandrerbakgrunn fra Danmark som er født i Norge. Det vil typisk være forholdsvis få norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra land med innvandrere som gjerne gifter seg med personer uten innvandrerbakgrunn, som våre naboland, samt Thailand og Filippinene (se tabell 7). Barna disse parene får regnes ikke som norskfødte med innvandrerforeldre, siden kun den ene forelderen er innvandrer.

Figur 10.2. De 10 største gruppene av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn. Kristiansand. 1. januar 2013. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er langt flere innvandrere enn norskfødte med innvandrerforeldre i Kristiansand, som i landet ellers. I Kristiansand er 82 prosent av disse to gruppene samlet innvandrere. Dette er om lag på linje med landsgjennomsnittet, som er på 84 prosent.

Tabell 10.3. Innvandrere bosatt i Kristiansand, etter botid i Norge. 1. januar 2013. Prosent

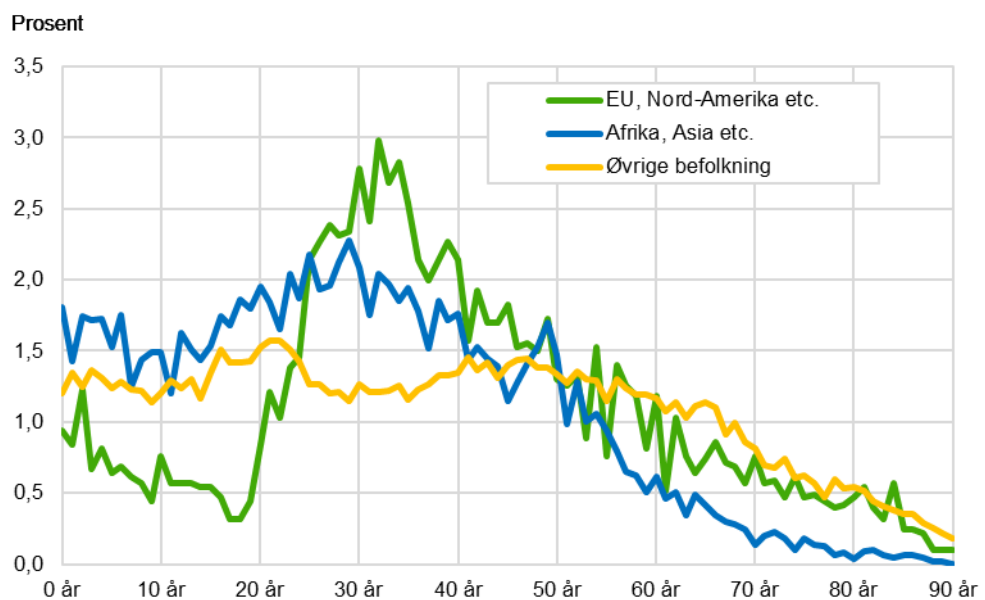
Landbakgrunn	Antall	Prosent	0-2 år	3-5 år	6-10 år	11-20 år	21 år og mer
I alt	10 660	100	20	18	17	21	24
EØS etc.	3 800	100	30	23	10	11	26
Afrika, Asia etc.	6 860	100	15	15	20	27	22
Polen	900	100	38	40	12	3	7
Vietnam	560	100	3	2	6	23	66
Irak	540	100	7	19	30	43	2
Danmark	530	100	19	7	7	13	54
Chile	470	100	3	3	5	11	78
Kosovo	460	100	5	6	15	55	18
Somalia	410	100	31	27	21	18	4
Tyskland	400	100	14	30	17	17	22
Bosnia-Hercegovina	370	100	2	2	4	90	2
Afghanistan	370	100	23	27	36	14	0
Russland	350	100	13	17	55	14	1
Sverige	340	100	27	18	9	21	24
Iran	330	100	10	12	11	42	25
Storbritannia	240	100	13	14	8	17	49
Eritrea	210	100	30	29	21	5	16
USA	200	100	14	7	14	10	55
Thailand	180	100	20	17	30	17	15
Island	180	100	51	9	8	12	21
Filippinene	160	100	29	15	18	15	24
Palestina	160	100	23	63	13	1	0
Hele landet							
I alt	593 300	100	28	19	16	18	19
EU, Nord-Amerika etc	282 100	100	37	24	12	10	17
Afrika, Asia etc.	311 300	100	20	15	20	25	20

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store variasjoner i botid blant innvandrere

Tabell 3 viser innvandrere bosatt i Kristiansand fordelt etter botid i Norge. Vi ser at noen land har en klar majoritet med kort botid (0-5 år) i Norge, mens andre land har store grupper med lang botid (21 år eller mer). Mer enn halvparten av innvandrerne fra Chile, Vietnam, USA, og Danmark har bodd i landet i mer enn 20 år. Ellers er det mange fra Polen, Somalia og Eritrea, samt Afghanistan og Island, med kort botid.

Figur 10.3. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn, og den øvrige befolkningen, etter alder. Kristiansand. 1. januar 2013. Prosent

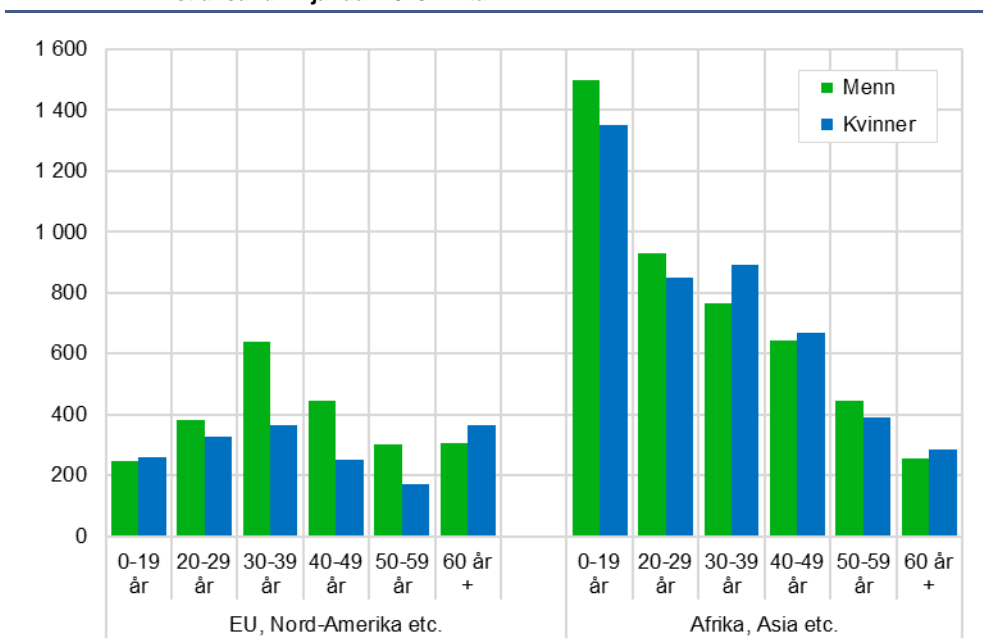
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høy andel i arbeidsfør alder, mange unge fra Afrika, Asia etc.

Som figur 10.3 og 4 viser, er en høy andel av innvandrerne i Kristiansand i arbeidsfør alder. Totalt er 69 prosent av innvandrerne og de norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 20-66 år.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. utgjør 11 prosent av Kristiansands befolkning og de med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. utgjør 5 prosent. Blant dem under 20 år er 13 prosent innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. og 2 prosent har bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. I alderen 20-39 år har 7 prosent bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. og 14 prosent har bakgrunn fra Afrika, Asia etc.

Figur 10.4. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn og alder. Kristiansand. 1. januar 2013. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Flest menn fra EU, Nord-Amerika etc. og kvinneoverskudd i alderen 20-39 år blant dem fra Afrika, Asia etc.

Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra EU, Nord-Amerika etc. er det flere menn (57 prosent menn) enn kvinner, spesielt i alderen 30-39 år (64 prosent menn), men også mellom 40 og 59 år. I alderen over 60 år er det imidlertid flere kvinner enn menn.

Blant dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. er det derimot like mange kvinner som menn, med noen flere kvinner enn menn i alderen 30-39 år.

Denne fordelingen etter alder og kjønn blant dem med innvandrerbakgrunn er imidlertid et generelt fenomen for Norge, og ikke noe som er spesielt for Kristiansand.

Flest med innvandrerbakgrunn i Slettheia

Av tabell 4 og figur 10.5 kan vi se hvordan personer med innvandrerbakgrunn er bosatt i de ulike delområdene i Kristiansand.

Slettheia har høyest andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, mer enn en tredjedel av dem som bor der har innvandrerbakgrunn.

Personer med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. utgjør 31 prosent av de bosatte i Slettheia, og mellom 14-17 prosent av de bosatte i delområdene Hellemyr-Fjellro, Grim-Møllevann-Dalane, Kvadraturen-Eg og Hånes-Timenes. I enkelte andre delområder bor det svært få fra denne gruppen, bare 2 prosent i Flekkerøy og Ytre Randsund.

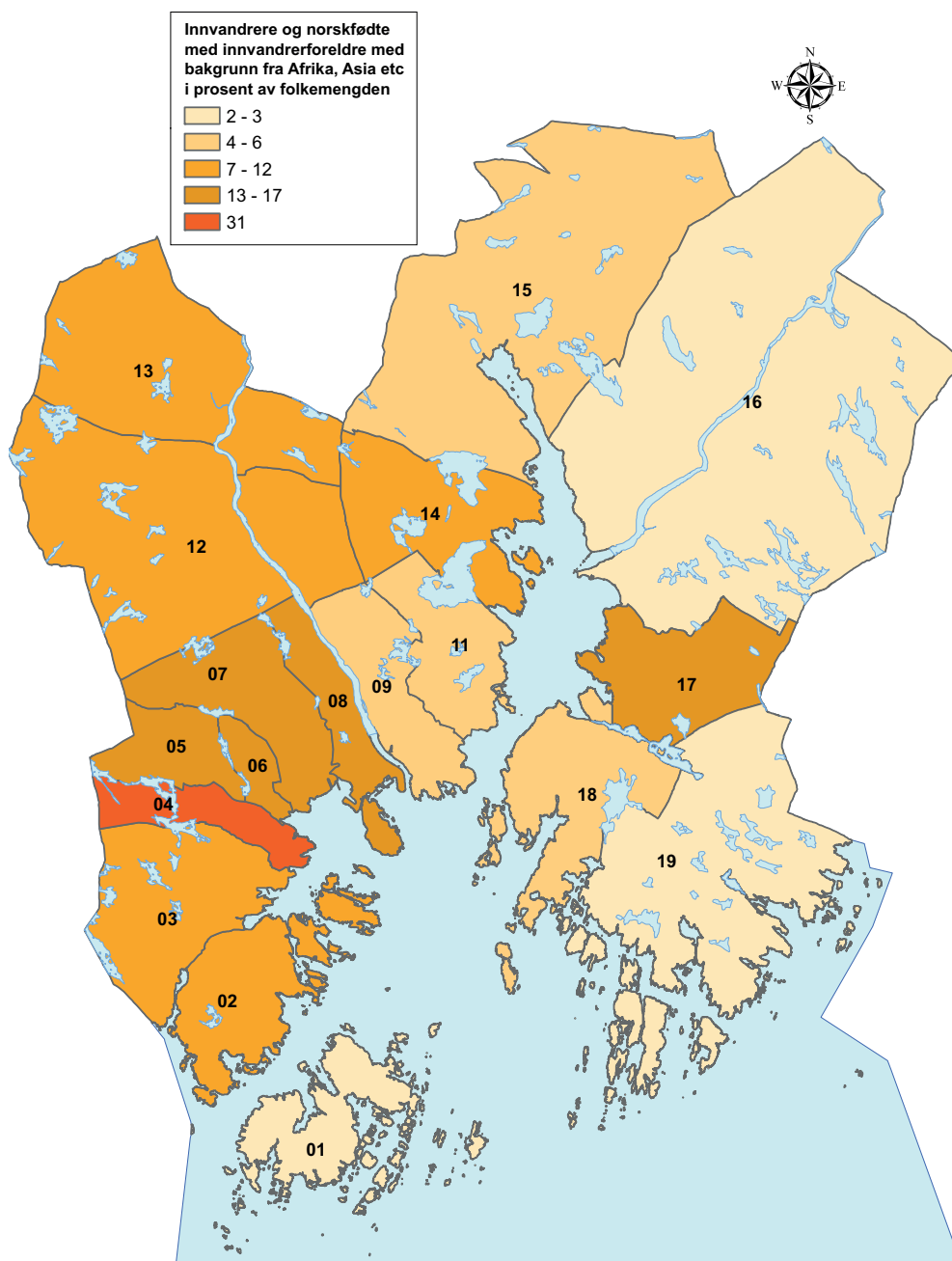
Det er langt færre innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra EU, Nord-Amerika etc., og de er mer jevnt fordelt i de ulike delene av kommunen. Høyest andel er det i Ålefjær (9 prosent) og Kvadraturen-Eg (8 prosent), mens de utgjør bare 3 prosent av innbyggerne i Voie-Møvig.

Tabell 10.4. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Kristiansand, etter landbakgrunn. Delområde. 1. januar 2013. Prosent

	Folke- mengde	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre		
		I alt	EU, Nord-Amerika etc.	Afrika, Asia etc.
Kristiansand	84 480	15	5	11
01 Flekkerøy	3 270	7	5	2
02 Voie-Møvig	6 520	13	3	10
03 Midtre Vågsbygd	8 210	16	5	12
04 Slettheia	4 460	36	4	31
05 Hellemyr-Fjellro	3 880	20	4	17
06 Tinnheia	2 990	19	4	15
07 Grim-Møllevann-Dalane	5 200	22	5	17
08 Kvadraturen-Eg	6 720	24	8	16
09 Lund-Sødal	10 950	11	4	6
11 Kongsgård øvre-Gimlekollen	5 750	8	4	4
12 Stray	1 860	14	6	9
13 Mosby	2 090	14	5	9
14 Justvik	2 770	13	5	8
15 Ålefjær	410	12	9	4
16 Tveit	2 980	10	6	3
17 Hånes-Timenes	4 210	18	4	14
18 Søm-Torsvikheia	9 410	10	4	5
19 Ytre Randesund	2 480	7	5	2
99 Uoppgitt	340	44	30	14

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.5. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i prosent av total befolkning i delområdene. Tallene viser delområdenummer, som også ligger i tabell 10.4. Kristiansand. 1. januar 2013

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå. Kartdata: Kartverket.

Befolkningsendringer 1. januar 2010 til 1. januar 2013**Tabell 10.5. Befolkningsendringer i Kristiansand 1. januar 2010 til 1. januar 2013, etter landbakgrunn**

	Befolkning 2010	Fødte	Døde	Fødsels-overskudd	Innvandring	Utvandring	Nettoinnvandring	Innflytting	Utflytting	Nettoinnflytting	Vekst	Befolkning 2013
I alt	81 300	3 190	2 010	1 180	2 970	1 230	1 740	10 330	10 050	280	3 180	84 480
Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	10 750	510	120	390	2 580	860	1 720	1 980	1 820	160	2 280	13 030
EU, Nord-Amerika etc	3 110	100	70	30	1 500	490	1 000	620	700	-80	950	4 060
Afrika, Asia etc	7 640	410	50	360	1 080	370	710	1 360	1 120	250	1 330	8 970
Polen	640	40	0	40	370	60	310	150	180	-30	330	970
Vietnam	940	30	10	20	30	10	20	60	80	-30	10	950
Irak	600	40	0	40	40	30	10	140	100	40	90	690
Chile	660	20	10	10	30	20	10	40	70	-30	-10	650
Kosovo	590	30	0	30	20	0	20	50	50	0	50	640
Danmark	510	10	20	-10	150	60	90	50	50	0	70	580
Somalia	350	40	0	40	80	10	80	140	70	80	190	540
Bosnia-Hercegovina ..	460	10	0	10	10	10	0	40	40	0	10	470
Tyskland	420	10	10	10	80	30	50	50	90	-40	20	440
Afghanistan	260	30	0	30	70	10	60	150	70	80	180	440
Den øvrige befolkningen	70 540	2 680	1 890	790	390	370	30	8 350	8 240	120	900	71 440

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I tabell 10.5 er antall personer rundet av til nærmeste 10 av konfidensialitets-hensyn. På grunn av dette vil ikke fødselsoverskudd, nettoinnvandring og nettoinnflytting alltid stemme med bruttotallene.

Av befolkningsveksten i Kristiansand mellom 1.1.2010 og 1.1.2013 på 3 180 personer, sto innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre for 2 280. De fra Afrika, Asia etc. hadde en vekst på 1 330, mens de fra EU, Nord-Amerika etc. hadde en vekst på 950. De førstnevnte hadde flere fødsler enn de første, både i antall og i relative tall, med 50 mot 27 per 1 000 middelfolkemengde¹. Innvandringen og nettoinnvandringen var imidlertid større for dem fra EU, Nord-Amerika etc. Til gjengjeld var det netto innflytting fra andre deler av Norge til Kristiansand blant dem fra Afrika, Asia etc., mens det var flere som flyttet ut til andre kommuner enn inn fra andre kommuner blant dem fra EU, Nord-Amerika etc.

Polakkene og vietnameserne er som nevnt de største gruppene i Kristiansand, og de har både fødselsoverskudd og innvandringsoverskudd, mens begge har innenlands utflyttingsoverskudd. De fra Afghanistan og Somalia er mest fruktbare om man ser på fødsler i forhold til middelfolkemengden for perioden.

Det har vært størst innvandring av polakker og dessuten dansker, noe som skyldes den korte avstanden til Danmark. Danskene ligger også på topp i utvandring, både i antall og relativt til gruppens størrelse. Det har vært relativt stor innflytting fra andre kommuner av folk med bakgrunn fra Polen, Afghanistan, Somalia og Irak. Samtidig som spesielt mange polakker har flyttet til andre norske kommuner. I forhold til middelfolkemengden har det vært størst innenlands utflytting av polakker, tyskere og afghanere.

¹ Personer 2010 pluss personer 2013, delt på to. Hendelser relativt til middelfolkemengden er her brukt på en lite sofistikert måte. For eksempel har gruppenes fordeling etter alder og kjønn stor innvirkning på antall fødsler. Fødsler per 1 000 middelfolkemengde kan derfor gi et fortegnert bilde av fruktbarheten i gruppen.

10.2.2. Innvandrere etter innvandringsgrunn og landbakgrunn

SSBs offisielle statistikk om innvandringsgrunn omhandler alle innvandrere med statsborgerskap fra land utenom Norden som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2012. For personer med flukt som innvandringsgrunn finnes det derimot forholdsvis gode opplysninger også for en del år før 1990. Statistikken gir en oversikt over de fem hovedgrunnene til at personer flytter til Norge. Alle førstegangsinnevandrere med ikke-nordisk statsborgerskap som kom i perioden 1990-2012 har blitt tildelt en av hovedverdiene Arbeid, Familie, Flukt, Utdanning og Annen innvandringsgrunn.

Nordiske statsborgere kan flytte fritt mellom de nordiske landene, og de trenger derfor ikke å oppgi noe innvandringsgrunn. Derfor står de med uoppgitt innvandringsgrunn i vår statistikk.

Innvandringsgrunn er grunn til første innvandring.

Arbeidsinnvandring omfatter personer som har fått opphold i Norge på bakgrunn av en arbeidstillatelse eller er underlagt registreringsordningen for EU/EØS/EFTA-borgere.

Familieinnvandring dekker familiejenforening og familieetablering. Referansepersonen er den "herboende" parten ved familieinnvandring, eller den som en familieinnvandrer kommer sammen med. Klassifiseringen av familieinnvandrere er i hovedsak basert på de registreringer som finnes i UDB-dataene, samt en vurdering av innvandrers egen og referansepersonens første innvandringsdato og vigselsdato (der det er relevant).

Familiejenforening er gjenforening med ektefelle, foreldre, barn eller andre familiemedlemmer, hvor familierelasjonen oppsto før referansepersonen ble bosatt i Norge.

Familieetablering forstås som nytt ekteskap eller en annen pardannelse der den ene parten ikke er bosatt i Norge (transnasjonal ekteskapsinngåelse), og der han eller hun kan få opphold på grunnlag av familieforholdet til sin bosatte ektefelle eller samboer.

Flukt omfatter personer som har fått opphold i Norge, og hvor flukt har vært gitt som årsak til søknad om opphold, uten hensyn til om personer har fått flyktningstatus etter flyktningkonvensjonen. Gruppen omfatter alle personer som har fått en tillatelse etter søknad om asyl inkludert de som har fått opphold på humanitært grunnlag, og de som har fått kollektiv beskyttelse. Overføringsflyktninger som har fått opphold på humanitære grunner er også inkludert.

Utdanning omfatter i hovedsak studenter, men også praktikanter og au- pairer.

Annen innvandring

I tillegg kommer noen vedtaksgrunner som ikke lar seg klassifisere i de andre hovedgrunnene. Personer som får tillatelse etter andre rimelighetsgrunner faller inn under denne gruppen.

Av de 10 700 som var registrert som innvandrere i Kristiansand kommune per 1.1.2013, manglet informasjon om innvandringsgrunn for 2 100 personer. 53 prosent av de med uoppgitt innvandringsgrunn hadde landbakgrunn fra Norden.

8 600 innvandrere i Kristiansand kommune var registrert med innvandringsgrunn. 45 prosent kom av fluktgrunner mens 34 prosent av disse kom som følge av familieinnvandring, 17 prosent var arbeidsinnvandrere mens kun 4 prosent av de

med oppgitt innvandringsgrunn i Kristiansand har fått en utdannings- eller kulturutvekslingstillatelse, og kom til landet på dette grunnlaget.

Mange flyktninger, forholdsvis få arbeidsinnvandrere

Familieinnvandrede til en med flyktningbakgrunn utgjorde totalt 38 prosent av alle familieinnvandrede i Kristiansand. Tilsvarende andel for hele landet var 25 prosent. Familieinnvandringen utgjorde den største delen av innvandringen på landsbasis. 38 prosent av alle bosatte innvandrere i Norge med oppgitt innvandringsgrunn var registrert som familieinnvandrere per 1. januar 2013. Andelen arbeidsinnvandrere var 30 prosent for hele landet, mens innvandrerne med flyktningbakgrunn utgjorde 26 prosent. Kristiansand kommune har en mye høyere andel flyktninger enn Norge sett under ett, mens andelen arbeidsinnvandrere og familieinnvandrere er lavere enn for hele landet.

Personer med flukt som innvandringsgrunn utgjorde den største gruppen av innvandrere i Kristiansand, i alt 3 800 personer. Personer med bakgrunn fra Vietnam topper listen, med 360 personer etterfulgt av kosovoalbanere og chilenerne med henholdsvis 350 og 340 personer.

De største gruppene med familie som innvandringsgrunn i Kristiansand kommer fra Polen og Irak med henholdsvis 250 og 200 personer. Polakker er også den største gruppen arbeidsinnvandrere i Kristiansand, med 550. Den nest største gruppen arbeidsinnvandrere er tyskere som utgjør rundt 160 personer.

Tabell 10.6. Innvandrere, etter innvandringsgrunn og landbakgrunn. Kristiansand kommune. Per 1. januar 2013

Landbakgrunn	Innvandrere i alt	Innvandringsgrunn						
		Arbeid	Familie		Flukt	Utdanning	Annen innvandringsgrunn	Uoppgitt innvandringsgrunn ¹
			I alt	Hvorav familieinnvandret til flyktning				
I alt	10 659	1 492	2 890	1 095	3 835	330	24	2 088
Polen	895	547	250	4	29	15	-	54
Vietnam	562	6	193	134	362	-	-	1
Irak	536	:	196	180	323	:	:	14
Danmark	530	-	-	-	-	-	-	530
Chile	473	6	125	61	336	-	-	6
Kosovo	460	:	98	77	355	:	:	4
Somalia	413	-	134	111	275	-	-	4
Tyskland	401	164	111	-	:	25	:	94
Bosnia- Hercegovina ..	370	5	32	17	330	:	:	:
Afghanistan ...	367	:	91	82	268	:	:	7
Russland	350	11	114	30	197	19	-	9
Sverige	338	-	-	-	-	-	-	338
Iran	326	3	66	50	239	4	-	14
Storbritannia ..	240	72	44	-	:	8	:	113
Eritrea	214	-	37	30	168	-	-	9
USA	198	23	56	-	:	9	:	103
Thailand	183	:	153	:	7	:	:	19
Island	175	-	-	-	-	-	-	175
Filippinene	164	:	75	-	10	38	:	39
Palestina	160	:	80	70	79	:	:	-
Pakistan	157	3	41	5	38	15	-	60
Litauen	154	118	24	-	-	4	-	8
Etiopia	136	:	47	37	81	:	:	:
Tyrkia	129	6	72	17	10	:	:	39
Syria	119	4	46	34	58	-	-	11
India	113	36	42	5	4	5	-	26
Kambodsja	105	:	24	16	79	:	:	:
Kroatia	103	:	12	9	85	-	-	:
Colombia	103	8	18	7	62	4	-	11

¹ Primært personer med landbakgrunn fra Norden og personer som innvandret før 1990.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange polske arbeidsinnvandrere

I den største innvandrerguppen, personer med polsk landbakgrunn, har seks av ti kommet som arbeidsinnvandrere og resten som familieinnvandrere. I absolutte tall har i alt nær 900 innvandrere i Kristiansand sin opprinnelse fra Polen.

Innvandrere fra Vietnam er den nest største gruppen, med 560 personer. Seks av ti i denne innvandrerguppen har kommet som flyktninger mens resten var familiegjeforent til flyktninger (tabell 6).

Flest familieinnvandrere fra Polen

Til sammen 2 900 innvandrere var registrert som familieinnvandrere i Kristiansand per 1. januar 2013 (se tabell 7). Familieinnvandrere omfatter både familiegjeforente med ektefelle, foreldre, barn eller andre familiemedlemmer og familieetableringer gjennom ekteskap, både med innvandrere og med andre. Både arbeidsinnvandring og innvandring av fluktgrunner vil i etterkant generere familieinnvandring.

Hele 61 prosent av familieinnvandrerne i Kristiansand kommune har kommet gjennom gjenforening mens etablering gjennom ekteskap sto for 39 prosent av alle registrerte familieinnvandrere.

Tabell 10.7. Familieinnvandrede etter familiegjenforeningstype, landbakgrunn og herboendes innvandringskategori. 1. januar 2013. Kristiansand kommune

Landbakgrunn	I alt	Gjenforening og medfølging	Familieetablering			
			I alt	Herboende er innvandrere eller norskfødt med innvandrereforeldre	Herboende tilhører den øvrige befolkningen	Herboende uoppgitt
I alt	2 890	1 776	1 114	543	557	14
Polen	250	220	30	11	19	0
Irak	196	158	38	37	:	:
Vietnam	193	106	87	76	7	4
Thailand	153	46	107	:	103	:
Somalia	134	130	4	4	0	0
Chile	125	85	40	28	11	1
Russland	114	74	40	5	35	0
Tyskland	111	92	19	4	15	0
Kosovo	98	33	65	60	4	1
Afghanistan	91	58	33	31	:	:
Palestina	80	76	4	4	0	0
Filippinene	75	24	51	8	43	0
Tyrkia	72	20	52	27	24	1
Iran	66	45	21	19	:	:
USA	56	19	37	:	35	:

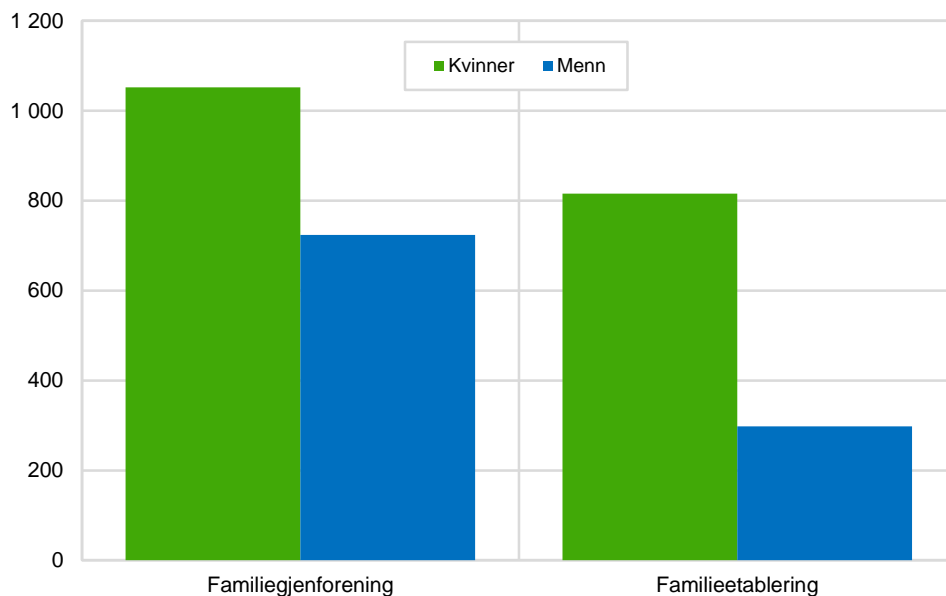
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Omtrent like mange av de 1 100 familieetablerte innvandrerne i Kristiansand hadde en referanseperson med som uten innvandrerbakgrunn. Andelen varierer mellom de ulike nasjonalitetsgruppene (se tabell 7). Den største innvandrergruppen som har kommet gjennom familieetablering, er personer med bakgrunn fra Thailand, om lag 110 personer. I denne gruppen var den bosatte referansepersonen uten innvandrerbakgrunn i aller fleste tilfeller. Det er utelukkende innvandrerkvinner som kommer fra Thailand gjennom familieetablering.

Blant familiegjenforente var det flest med bakgrunn fra Polen, med 220 personer. Sju av ti blant de familiegjenforente med polsk bakgrunn var kvinner.

Seks av ti familiegjenforente i Kristiansand kommune var kvinner, som understreker en generell tendens i migrasjonen der den mannlige ”pioneren” (flyktning eller arbeidsinnvandrere) kommer først, etterfulgt av sin familie. Blant familieetablerte var andelen kvinner enda større, 73 prosent (figur 10.6).

Figur 10.6. Familieinnvandrere etter familiegjeningstype og kjønn. Kristiansand kommune. Bosatte per 1. januar 2013. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

10.2.3. Valgdeltakelse ved kommunevalget 2011

Vi skal her se på personer med innvandrerbakgrunn og deres valgdeltakelse i Kristiansand kommune ved kommunevalget 2011, sett i forhold til hvor de kommer fra og hvor lenge de har vært i Norge. Vi kan se bare på innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre under ett. Vi refererer til disse som personer med innvandrerbakgrunn og hvis ikke annet er spesifisert så forholder vi oss her til personer med norsk statsborgerskap. Tallene for valgdeltakelse er basert på en manntallsundersøkelse utført av SSB (Henriksen, 2012).

Lav valgdeltakelse blant personer med innvandrerbakgrunn

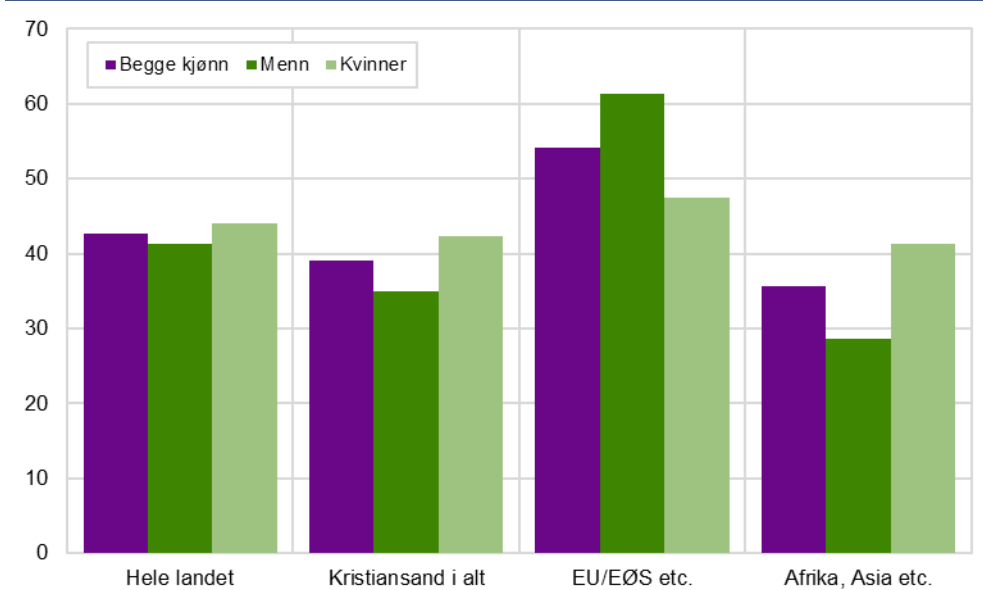
Den totale valgdeltakelsen i Kristiansand var på 62,1 prosent ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2011. Dette var 2,1 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet og i overkant av ett prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet for Vest-Agder fylke.

Ved lokalvalget i 2011 stemte 43 prosent av de stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn på landsnivå. I Kristiansand var valgdeltakelsen på 39 prosent, nesten fire prosentpoeng under landsgjennomsnittet. Dette er illustrert i figuren nedenfor.

Flest kvinner brukte stemmeretten

Både kvinner og menn med innvandrerbakgrunn i Kristiansand hadde lavere valgdeltakelse enn landsgjennomsnittet. Ved valget i 2011 var det større andel kvinner enn menn med innvandrerbakgrunn som avla stemme i Norge. På landsnivå var det tre prosentpoeng flere kvinner enn menn som deltok, i Kristiansand var forskjellen 7 prosentpoeng.

Figur 10.7. Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og landbakgrunn. Kristiansand og landet

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

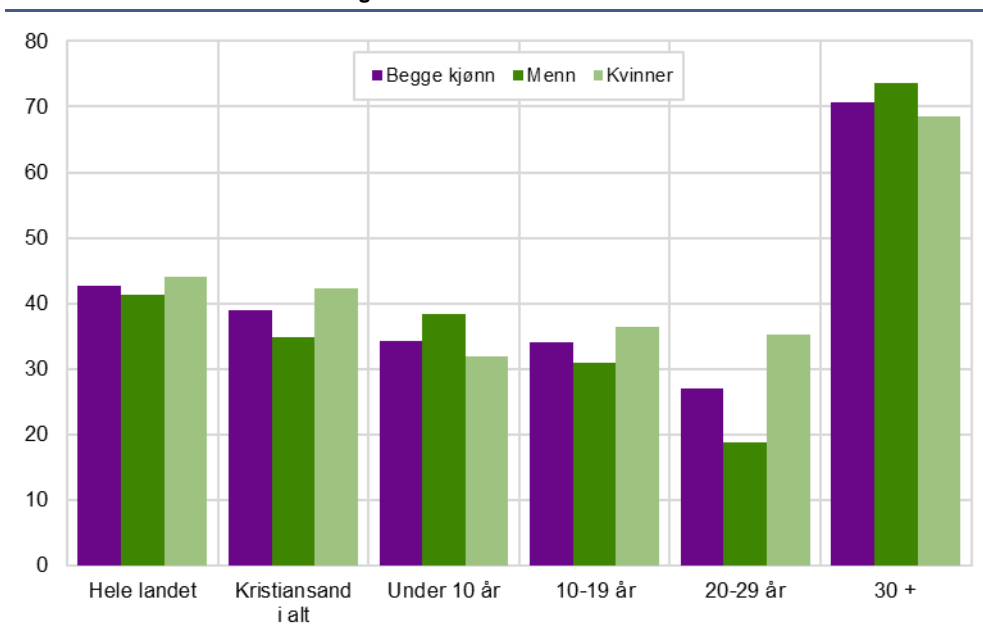
Valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. i Kristiansand var med 36 prosent mer enn 4 prosentpoeng lavere enn valgdeltakelsen i samme gruppe på landsnivå. Det var særlig kvinnene som trakk opp valgdeltakelsen i denne gruppen. Personer med innvandrerbakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. lå 6 prosentpoeng lavere enn i landet totalt og her var det menn som bidro mest.

Lang botid gir høy valgdeltakelse

I landet som helhet økte valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn med økt botid, men denne utviklingen så vi ikke i Kristiansand. De med lengst botid hadde klart størst valgdeltakelse, men ellers viste valgdeltakelsen en avtakende tendens ved økt botid.

Personer med innvandrerbakgrunn som hadde bodd i landet mellom 20 og 29 år brukte i minst grad stemmeretten sin i Kristiansand med 27 prosent. Dette var 14 prosentpoeng lavere enn for landet som helhet og det var særlig menn som ikke avga stemme.

Figur 10.8. Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og botid. Kristiansand og landet

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Personer med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i bystyret

Kristiansand har tre eller færre innvalgte kommunestyrerepresentanter med innvandrerbakgrunn, uansett statsborgerskap, som innebærer at de utgjør mindre enn 6 prosent av det totale bystyret. Det er store forskjeller på hvor mange og i hvilke kommunestyre personer med innvandrerbakgrunn er representert. Dette henger i stor grad sammen med bosettingsmønsteret. I de kommunene som har høy andel med innvandrerbakgrunn vil det også ofte være høy andel i kommunestyrene. Sett i forhold til at 14 prosent av Kristiansands innbyggere i 2011 var innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, uansett statsborgerskap, ble disse underrepresentert i bystyret etter valget i 2011.

10.3. Bruk av barnehage og kontantstøtte

- 75 prosent av alle minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år (fotnote) i Kristiansand går i barnehage, samme andel som landet som helhet.
- Kristiansand ligger om lag på landsgjennomsnittet i andel 1-åringere med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. som mottar kontantstøtte, 2-åringene ligger noe over landsgjennomsnittet.

10.3.1. Barnehage

Opplysninger om minoritetsspråklige barn i barnehage samles inn summarisk per barnehage og vi har derfor ikke mulighet til å koble opplysningene med andre data, som f.eks. barnets eller foreldrenes landbakgrunn. Barnehagene rapporterer antall barn i barnehage som har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk. I denne sammenheng oppgis kun barn hvor begge foreldrene har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk. Det vil si at definisjonen på minoritetsspråklige barn i barnehage ikke tilsvarer SSBs innvanderdefinisjon som blir benyttet i andre sammenhenger. Andel minoritetsspråklige barn i barnehage beregnes ved å se disse barna i forhold til antall barn med innvandringsbakgrunn, eksklusive barn med landbakgrunn fra Danmark, Sverige, Irland, Storbritannia, USA, Australia og New Zealand.

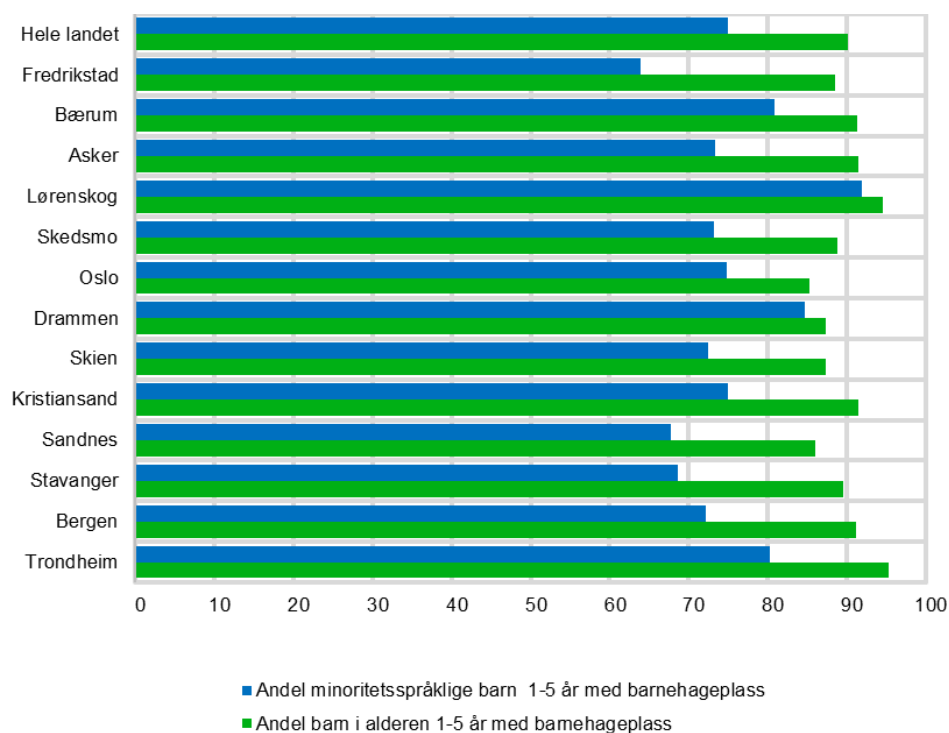
Dekningsgrader blir beregnet for aldersgruppen 1-5 år da det er dette som regnes som hovedmålgruppen. Ved beregning av dekningsgraden (andel barn i barnehage i forhold til tilsvarende folkemengde), kan det forekomme at en kommune eller bydel i Oslo har barn i barnehage som er bosatt i en annen kommune eller bydel og dekningsgraden blir påvirket av dette.

Minoritetsspråklige barn har lavere deltaking i barnehage enn andre, se figur 10.9. Forskjellen varierer fra 3 prosentpoeng i Drammen og Lørenskog til 25 prosentpoeng i Fredrikstad. Dekningen blant minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år er lavest i Fredrikstad og høyest i Lørenskog med henholdsvis 64 og 92 prosent. Dekningsgraden blant alle barn i alderen 1-5 år i barnehage i den enkelte kommune ligger mellom 85 og 95 prosent, mens dekningsgraden for hele landet er 90 prosent. Lavest er dekningsgraden i Oslo med 85 prosent, mens dekningsgraden her høyest i Lørenskog og Trondheim med 95 prosent.

Gjennomsnittlig andel minoritetsspråklige barn i barnehage i Skien

I 2012 var 75 prosent av minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år i barnehage i Norge. Tilsvarende var det også 75 prosent minoritetsspråklige barn i samme aldersgruppe som var i barnehage i Kristiansand kommune (se figur 10.9). Av alle barn i alderen 1-5 år som har barnehageplass i Kristiansand, utgjør minoritetsspråklige barn 13 prosent.

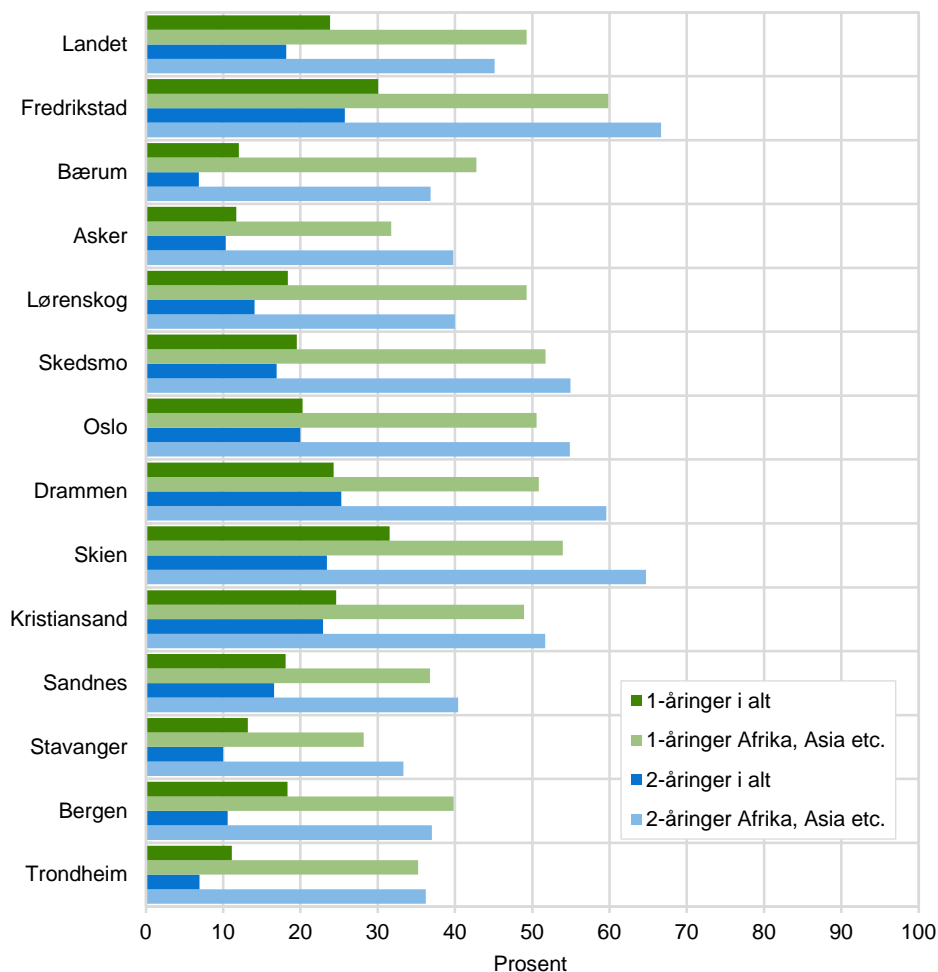
Figur 10.9. Andel barn med barnehageplass i alt og andel minoritetsspråklige barn¹ med barnehageplass. Utvalgte kommuner. 2012

¹ Minoritetsspråklige barn i barnehage er kun barn hvor begge foreldrene har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk.
Kilde: Barnehagestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

10.3.2. Kontantstøtte

Figur 10.10. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Utvalgte kommuner, 1.9.2011

Kilde: NAV og Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bruken av kontantstøtte har avtatt markert de siste årene, parallelt med utbygging av barnehageplasser. Mens over 60 prosent av alle 1- og 2-åringer brukte kontantstøtte i 2004, var andelen nede i vel 20 prosent i 2011.

Barn med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. har hatt stor nedgang i bruken av kontantstøtte, fra opp mot 80 prosent i 2004 til 47 prosent i 2011. I den øvrige befolkningen har imidlertid bruken av kontantstøtte gått mye mer ned, slik at forskjellene mellom de med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. og befolkningen som helhet har økt (Se Egge-Hoveid 2012).

Noe over landsgjennomsnittet i andel 2-åringer som bruker kontantstøtte

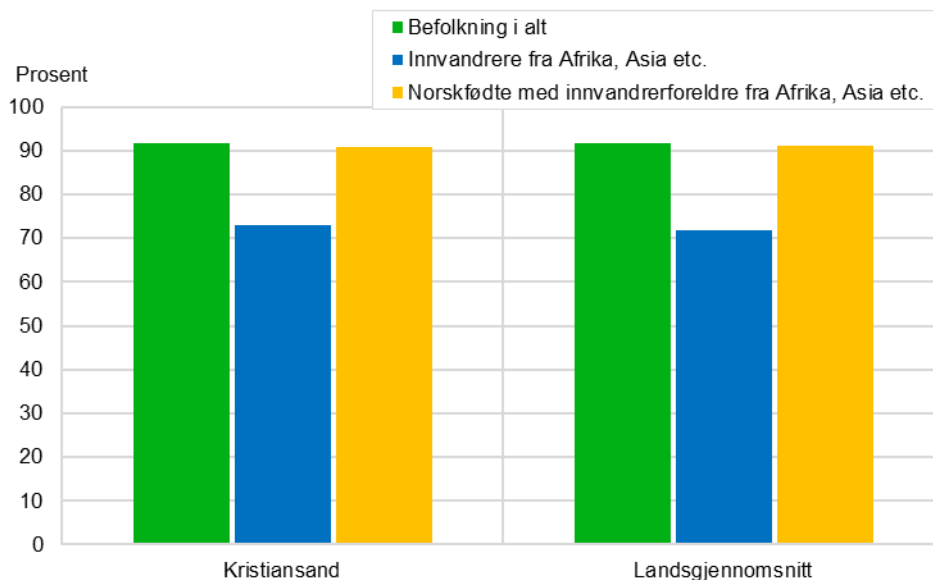
Kristiansand ligger på nivå med landet som helhet i andel innvandrere og norskfødte 1-åringer med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. som mottar kontantstøtte. For 2-åringene ligger kommunen noe over landsgjennomsnittet. I forhold til de andre kommunene i utvalget er Kristiansand ganske midt på treet i nivå. Forskjellen til 1- og 2-åringer i alt i kommunen er stor. For 1-åringene 49 prosent mot 25 prosent, og for 2-åringene 52 prosent mot 23 prosent.

10.4. Utdanning

- Kristiansand ligger på landsgjennomsnittet i andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 16-18 år som deltar i videregående utdanning.
- Andelen som ikke har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse fem år etter påbegynt videregående skole er høyest for gutter innvandret fra Afrika, Asia etc., med 59 prosent. Jentene i samme gruppe ligger bedre an, med 46 prosent. Guttenes frafall for denne gruppen er 59 prosent på landsnivå. Jentenes er 41 prosent.
- Kristiansand er rundt landsgjennomsnittet i andel med fullført høyere utdanning for befolkningen som helhet. Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. ligger noe over landsnittet for gruppen og innvandrere fra Afrika, Asia etc. ligger litt under.
- Kristiansand er over landsgjennomsnittet i andel av befolkningen uten innvandrerbakgrunn i alderen 19-24 år som deltar i høyere utdanning. Innvanderne er på nivå med landsgjennomsnittet for gruppen. Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. i Kristiansand ligger imidlertid ganske langt under landsgjennomsnittet for sin gruppe.

10.4.1. Deltakelse i videregående utdanning

Figur 10.11. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte, samt innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. 16-18 år. Landet og Kristiansand. 1. oktober 2012

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Kristiansand på landsgjennomsnittet i andel som tar videregående utdanning

Av innvanderne fra Afrika, Asia etc. i alderen 16-18 år er det færre enn gjennomsnittet i kommunen som deltar i videregående utdanning. De norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. ligger imidlertid ganske nøyaktig på snittet for kommunen. I forhold til landet som helhet ligger alle gruppene på gjennomsnittet.

10.4.2. Gjennomstrømming i videregående utdanning

Tabell 10.8. Hele befolkningen og innvandrere, som startet i grunnkurs for første gang høsten 2005, 2006 og 2007, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og landbakgrunn. Kristiansand. Antall og prosent

	I alt antall	I alt prosent	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse			Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse			
			I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	I alt	Fortsatt i videre- gående opplæring	Gjennom- ført, ikke bestått	Sluttet underveis
Kommunen i alt	3 227	100	71	59	12	29	4	8	18
Menn	1 638	100	67	53	13	33	5	9	20
Kvinner	1 589	100	75	65	10	25	2	7	16
Innvandrere fra									
Afrika, Asia etc	184	100	46	36	10	54	3	12	39
Menn	110	100	41	34	7	59	5	14	41
Kvinner	74	100	54	41	14	46	1	9	35

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Datamaterialet baserer seg på personer med innvandrerbakgrunn som begynte i videregående opplæring i Kristiansand i årene 2005-2007. Det var for få personer med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. til at det kan lages statistikk om disse. Det var 184 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. som startet på videregående opplæring i løpet av de samme tre årene.

Frafallet i videregående utdanning i Kristiansand er høyere blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. enn i befolkningen som helhet. 36 prosent av de som startet på grunnkurs for første gang i 2005, 2006 eller 2007, fullførte på normert tid. 10 prosent fullførte på mer enn normert tid og 54 prosent hadde ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse etter fem år. Av alle elever i kommunen under ett, fullførte 59 prosent på normert tid og 29 prosent hadde ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse fem år etter at de startet sin videregående utdanning.

Høyt frafall blant innvandrere fra Afrika, Asia etc., spesielt blant guttene

Som vi også ser i andre kommuner er det guttene fra Afrika, Asia etc. som har lavest gjennomføringsprosent. 34 prosent av dem hadde fullført på normert tid og 7 prosent på mer en normert tid. Hele 59 prosent hadde ikke studie- eller yrkeskompetanse etter fem år. Jentene i samme gruppe gjorde det betydelig bedre. 41 prosent av dem fullførte på normert tid og 46 prosent hadde ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse etter fem år.

Landsgjennomsnittet for de to gruppene er henholdsvis 59 prosent og 41 prosent uten studie- eller yrkeskompetanse. Guttene lå altså på samme nivå som sin gruppe i landet som helhet. Og selv om jentene gjorde det betraktelig bedre enn guttene, var det 5 prosentpoeng flere enn landsgjennomsnittet for sin gruppe i andel som ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse.

10.4.3. Utdanningsnivå

Tabell 10.9. Personer 25-54 år og over, etter andel med høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Kristiansand. 1.oktober 2012

	Hele befolkningen		Innvandrere				Norskfødte med innvandrerforeldre			
			EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.		EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia, etc	
	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning
Hele landet										
I alt	2 070 000	40	184 000	50	205 000	29	2 800	46	8 670	39
Menn	1 063 000	34	114 000	42	94 000	29	1 440	41	4 470	34
Kvinner	1 006 000	47	71 000	61	111 000	30	1 360	51	4 200	44
Kristiansand										
I alt	34 720	43	2 320	54	4 270	27	64	33	113	38
Menn	17 820	38	1 470	48	2 070	27	24	25	72	33
Kvinner	16 890	48	850	63	2 200	27	40	38	41	46

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. har relativt høyt utdanningsnivå

Kristiansand ligger noe over landsgjennomsnittet i andelen som har fullført høyere utdanning for befolkningen som helhet. Innvandrerne fra EU, Nord-Amerika etc. har høyest andel, og både mennene og kvinnene i denne gruppen i Kristiansand har en større andel som har fullført høyere utdanning enn landsgjennomsnittet i denne gruppen.

Norskfødte jenter med foreldre fra Afrika, Asia etc. har betydelig høyere utdanningsnivå enn innvandrere fra de samme landene. De norskfødte guttene med samme bakgrunn har ikke tatt tilsvarende steg oppover, selv om de ligger noe over utdanningsnivået til innvandrerne fra Afrika, Asia etc. Dette er et generelt trekk som vi finner for hele landet.

10.4.4. Deltakelse i høyere utdanning

Tabell 10.10. Antall bosatte personer 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Kristiansand. 1. oktober 2012

	Hele befolkningen		Innvandrere				Norskfødte med innvandrerforeldre			
			EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.		EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.	
	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning
Hele landet ..										
I alt	403 000	32	19 600	10	28 400	19	990	42	11 000	38
Menn	206 000	26	9 900	8	14 000	16	510	39	5 600	32
Kvinner	196 000	39	9 700	13	14 500	22	480	44	5 400	44
Kristiansand										
I alt	7 730	36	240	11	750	17	9	33	238	30
Menn	3 930	30	110	10	420	15	4	-	129	26
Kvinner	3 800	41	120	12	330	19	5	-	109	35

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Få med innvandrerbakgrunn i Kristiansand som deltar i høyere utdanning

I landet som helhet og i alle grupper blant dem med innvandrerbakgrunn, er det en betydelig større andel kvinner enn menn i alderen 19-24 år som deltar i høyere utdanning. Forskjellen er størst blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc.

Innvandrerne i Kristiansand deltar i klart mindre grad i høyere utdanning enn befolkningen i kommunen som helhet, men ser vi på de norskfødte med innvandrerforeldre er denne forskjellen betydelig mindre. Blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc., er andelen som deltar i høyere utdanning 30 prosent mot 36 prosent blant alle 19-24 åringer i Kristiansand.

Det er imidlertid større forskjell mellom de med og uten innvandrerbakgrunn i Kristiansand enn i landet som helhet. Andelen 19-24-åringer med innvandrerbakgrunn som deltar i høyere utdanning i Kristiansand er lavere enn for tilsvarende gruppe i landet som helhet, mens det i den øvrige befolkningen er omvendt.

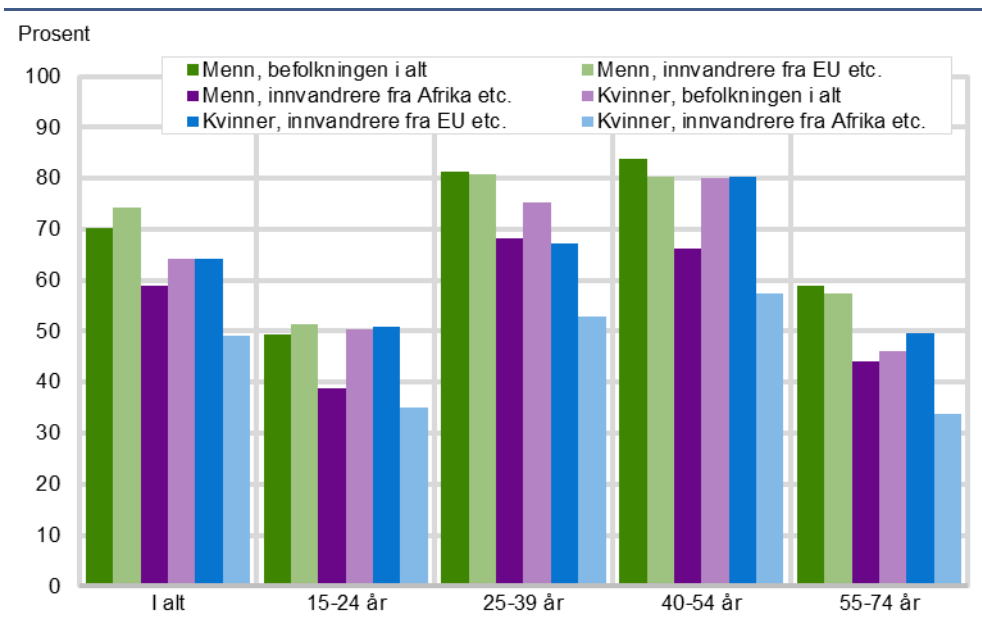
Andelen innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. som deltar i høyere utdanning er lavere enn andelen mannlige innvandrere fra Afrika, Asia etc. De aller fleste i denne gruppen kommer for å jobbe, og mange av dem har sannsynligvis jobb ved ankomst. Flere Innvandrene fra Afrika, Asia etc. kan være nødt til å ta utdanning før de kan få jobb.

10.5. Arbeid

- Sysselsettingsnivået i Kristiansand er litt lavere i Kristiansand enn i landet, både for befolkningen som helhet og for innvandrere. Mannlige innvandrere fra Afrika, Asia etc. over 40 år bryter dette bildet.
- Det er likevel fire ganger så sannsynlig at en innvandrere fra Afrika, Asia etc. skal være arbeidsledig eller på tiltak som at en person i den øvrige befolkningen i Kristiansand skal være det.
- Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. er mest overrepresentert i næringen rengjøringsvirksomhet, mens de fra Afrika, Asia etc. er mest overrepresentert i rengjøringsvirksomhet og landtransport av passasjerer.
- Kristiansand har få selvstendig næringsdrivende sammenlignet med landsgjennomsnittet, i begge gruppene av innvandrere og i den øvrige befolkningen.

10.5.1. Sysselsettingsnivå

Figur 10.12. Sysselsatte i Kristiansand, etter alder og landbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.11. Sysselsetting etter alder og innvandrerbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Landet. Prosent

Landet	I alt	15-24 år	25-39 år	40-54 år	55-74 år
Menn, befolkningen i alt	72	51	84	85	58
Menn, innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	76	54	81	81	60
Menn, innvandrere fra Afrika, Asia etc.	58	38	68	63	38
Kvinner, befolkningen i alt	66	51	78	82	47
Kvinner, innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	68	51	73	78	50
Kvinner, innvandrere fra Afrika, Asia etc.	50	34	53	58	33

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høyere sysselsettingsandel for innvandrere fra Afrika, Asia etc. i Kristiansand enn for tilsvarende gruppe i landet ellers

I landet som helhet er 69 prosent av innbyggerne mellom 15 og 74 år sysselsatt, 72 prosent av mennene og 66 prosent av kvinnene. I Kristiansand er sysselsettingsandelen noe lavere, 67 prosent i alt, 70 prosent av mennene og 64 prosent av kvinnene. Som i landet ellers er sysselsettingsandelen høyere enn snittet for mannlige innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (70 prosent). Kvinnene i samme gruppe arbeider imidlertid ikke mer enn andre kvinner i Kristiansand, til forskjell fra landet som helhet.

Som de fleste andre steder, er sysselsettingen lavest blant dem fra Afrika, Asia etc. (54 prosent). Totaltallene er imidlertid farget av alderssammensetningen i de enkelte gruppene. Mange av innvandrerne fra Afrika, Asia etc. er i alderen 15-24 år, en alder da mange ikke arbeider fordi de går på skole eller studerer.

Kristiansand skiller seg fra landet som helhet ved at det er færre kvinnelige innvandrere fra EU-Nord-Amerika etc. som er sysselsatt enn i landet, 64 prosent mot 68 prosent. Forskjellen er spesielt stor i aldersklassen 25-39 år, med 67 prosent for gruppen i Kristiansand, mot 73 prosent på landsbasis.

Menn på 40 år og over, innvandet fra Afrika, Asia etc. skiller seg imidlertid fra landsgjennomsnittet i positiv retning. Spesielt de som er 55 år og eldre har høyere sysselsetningsandel enn samme gruppe i landet som helhet.

Noe høyere sysselsetting blant norskfødte med innvandrerforeldre enn blant innvandrere

Det var 360 norskfødte med innvandrerforeldre som hadde arbeid i 2012, 70 med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. og 290 fra Afrika, Asia etc., som utgjør 69 prosent av alle norskfødte med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. og 49 prosent av dem fra Afrika, Asia etc. Sysselsetningsandelen er noe høyere for norskfødte med innvandrerforeldre enn for innvandrere i alle aldersgruppene. Likevel er den samlet sett lavere for de norskfødte med innvandrerforeldre enn for innvandrerne, siden så mange av de norskfødte er i den yngste aldersklassen, altså i en alder der få er yrkesaktive.

10.5.2. Arbeidsledige

Tabell 10.12. Registrerte arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak (bruttoledige), alle bosatte og innvandrere etter landbakgrunn, personer i alderen 20-66 år. 4.kvartal 2012. Antall og i prosent av befolkningen 20-66 år i hver gruppe. Landet og Kristiansand

	Antall					Prosent				
	Alle bosatte	Befolkning ekskl. innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere			Alle bosatte	Befolkning ekskl. innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere		
			I alt	Fra EU, Nord-Amerika etc.	Fra Afrika, Asia etc.			I alt	Fra EU, Nord-Amerika, etc	Fra Afrika, Asia, etc
Hele landet	75 000	44 900	29 100	9 800	19 300	2,4	1,5	5,9	4,2	7,5
Menn	41 200	26 200	14 500	5 600	8 800	2,6	1,8	5,6	4,0	7,4
Kvinner	33 900	18 800	14 700	4 200	10 500	2,2	1,3	6,4	4,5	7,6
Kristiansand	1 530	900	610	180	440	2,9	2,1	7,1	5,8	7,9
Menn	890	540	340	100	240	3,4	2,5	7,5	5,5	8,8
Kvinner	640	360	270	70	200	2,5	1,7	6,8	6,3	7,0

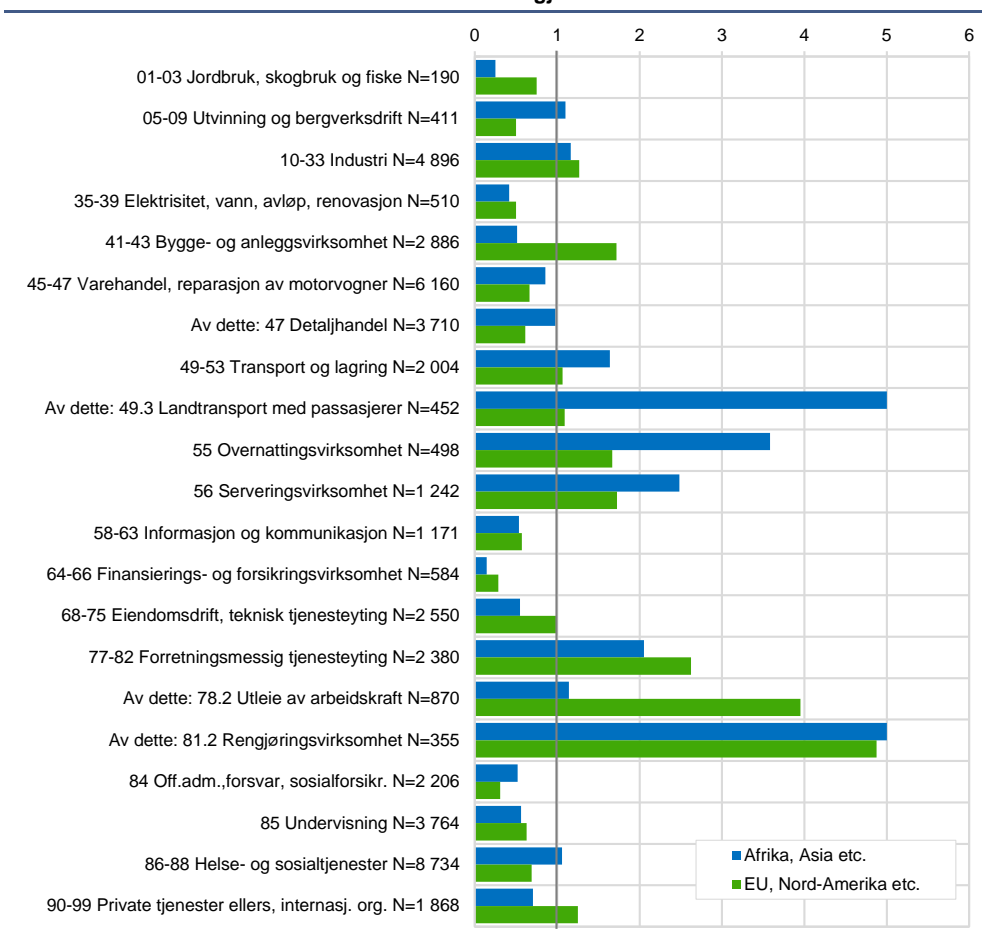
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Fire av 10 arbeidsledige er innvandrere

Bruttoledigheten, dvs. andelen registrerte ledige og deltakere på tiltak, er betraktelig høyere blant innvandrere i Kristiansand enn i den øvrige befolkningen. Aller høyest er den for innvandrere fra Afrika, Asia etc., med 7,9 prosent, mot 5,8 prosent for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (som er en del over landsgjennomsnittet) og kun 2,1 prosent for den øvrige befolkningen. Mens innvandrerne utgjør 17 prosent av befolkningen i alderen 20-66 år i Kristiansand, er 41 prosent av personene som er arbeidsledige eller på tiltak, innvandrere. Arbeidsledigheten er generelt høy i Skien. Av kommunene i utvalget vårt er det kun i Fredrikstad at arbeidsledigheten er høyere blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. enn i Skien.

10.5.3. Næringer

Figur 10.13. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte innvandrere etter landbakgrunn, Kristiansand 4. kvartal 2012. Verdi 1 = gjennomsnittet for kommunen

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.13 viser forholdet mellom andel i den enkelte næring blant innvandrere fra henholdsvis Afrika, Asia etc. og EU, Nord-Amerika etc., og alle sysselsatte i kommunen samlet. Verdiene i figuren er andelen innen de respektive gruppene som er sysselsatt i den enkelte næringen dividert på andelen sysselsatte i befolkningen i alt i næringen.

Siden innvandrerne er overrepresentert i noen næringer er de tilsvarende *underrepresentert* i andre. I fjerde kvartal 2012 var det registrert 42 270 sysselsatte i Kristiansand, av disse var 2 320 innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. og 3 320 innvandrere fra Afrika, Asia etc. De yrkesaktive norskfødte med innvandrere var så få at de ikke er tatt med i denne næringsoversikten.

Flest fra Afrika, Asia etc. er sysselsatt i helse- og sosialtjenester, høyest andel i transport og rengjøring

Næringene som innvandrerne med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. er overrepresentert i er forholdsvis små. I landtransport av passasjerer er 41 prosent av de sysselsatte innvandrere fra Afrika, Asia etc., i rengjøringsvirksomhet er andelen 37 prosent, mens den er 29 prosent i overnattingsvirksomhet. Også innen serveringsvirksomhet er andelen innvandrere fra Afrika, Asia etc. høy med 19 prosent.

Om man ser på antall sysselsatte blir bildet et annet. Da er det helse- og sosialtjenester som sysselsetter flest innvandrere fra Afrika, Asia etc., med 730 personer. Også innen industri (450 personer), og varehandel og reparasjon av motorvogner (420 personer) er det mange fra denne gruppen.

Flest fra EU, Nord-Amerika etc. er sysselsatt i industri, høyest andel i rengjøring
 Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. er spesielt godt representert innen
 rengjøringsvirksomhet og i den lille næringen utleie av arbeidskraft. Dette vil ofte
 være personer som gjennom et bemanningsbyrå er leid til å jobbe i bygg og anlegg.
 Om vi ikke bare ser på andel, men også antall sysselsatte, er det innen industri og
 helse og sosialtjenester og bygge- og anleggsvirksomhet vi finner flest fra EU,
 Nord-Amerika etc.,

10.5.4. Selvstendig næringsdrivende

Tabell 10.13. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter kjønn og landbakgrunn. Innvandrere og bosatte i alt. Antall og i prosent av personer 15-74 år i hver gruppe. Kristiansand og hele landet. 4. kvartal 2012

	Antall				Prosent			
	Alle bosatte	Innvandrere i alt	Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	Alle bosatte	Innvandrere i alt	Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	Innvandrere fra Afrika, Asia etc.
Hele landet	160 000	17 500	9 500	8 000	4,3	3,3	3,8	2,8
Menn	114 000	11 700	6 300	5 400	5,9	4,2	4,2	4,1
Kvinner	46 000	5 800	3 200	2 600	2,5	2,3	3,2	1,7
Kristiansand	1 870	230	110	120	3,0	2,3	3,3	1,8
Menn	1 270	150	70	80	4,0	2,9	3,5	2,5
Kvinner	610	80	40	30	1,9	1,6	3,0	1,1

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Få selvstendig næringsdrivende innvandrere fra Afrika, Asia etc.

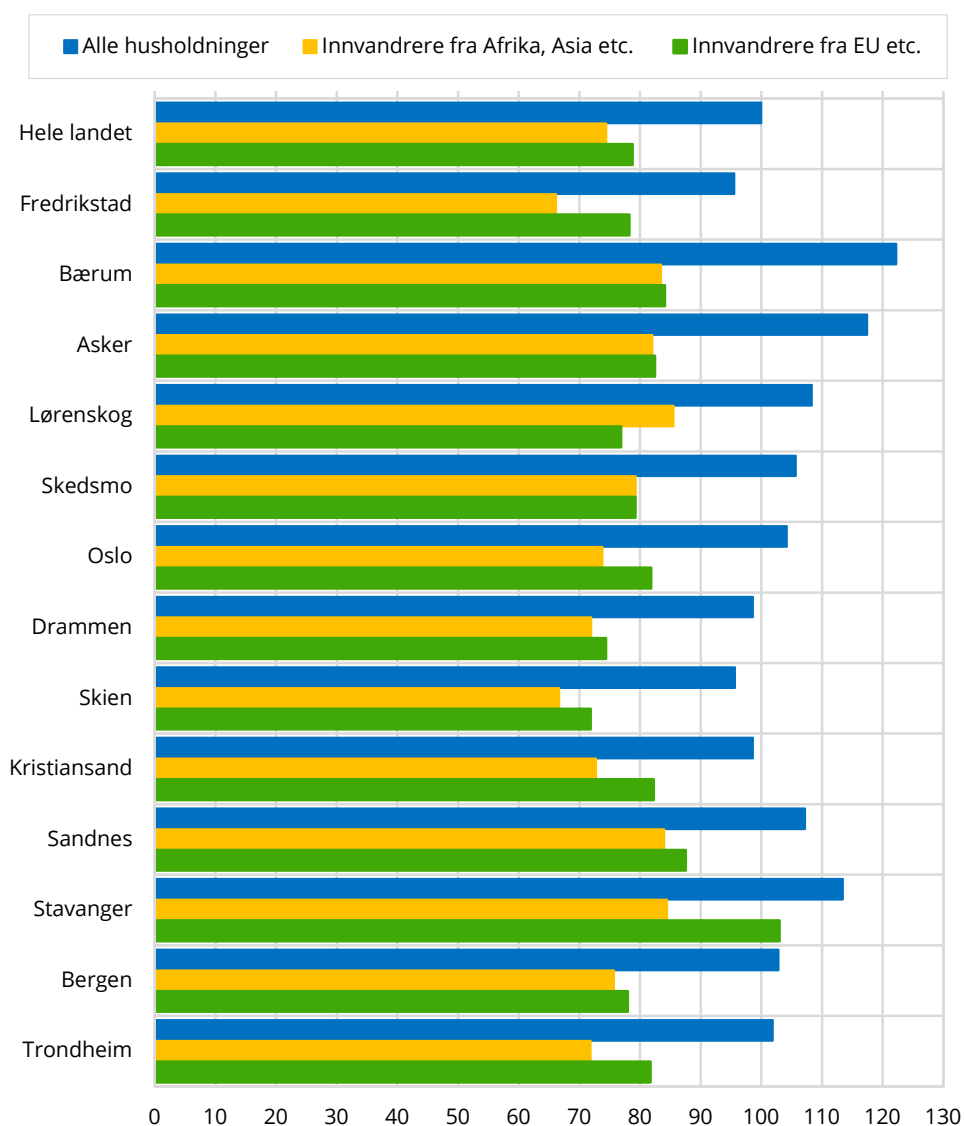
I alt var det 230 innvandrere som var selvstendig næringsdrivende i Kristiansand 4.kvartal 2012, 110 av dem fra EU, Nord-Amerika etc. og 120 fra Afrika, Asia etc. Andelen selvstendig næringsdrivende i Kristiansand lå under nivået for landet, både for kommunen som helhet og for de ulike innvandrergroppene. I Kristiansand var det relativt sett færre selvstendig næringsdrivende innvandrere fra Afrika, Asia etc. enn fra EU, Nord-Amerika etc.

10.6. Økonomiske levekår

- I Kristiansand har alle husholdninger et inntektsnivå som er 99 prosent av nivået for hele landet. Inntektsnivået blant innvandrere fra Afrika, Asia etc., er 73 prosent av inntektsnivået i hele kommunen. Tilsvarende tall for innvandrere fra EU, Nord Amerika etc. er 82 prosent.
- I Kristiansand er andel som mottar økonomisk sosialhjelp noe lavere enn for landet blant dem uten innvandrerbakgrunn og innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. Andelen innvandrere fra Afrika, Asia etc. som mottar sosialhjelp er imidlertid høyere enn landsgjennomsnittet for gruppen.
- I Kristiansand er andelen av innvandrere som mottar uførepensjon høyere enn i landet. Spesielt innvandrere fra Afrika, Asia etc. ligger høyt over landsgjennomsnittet for sin gruppe.

10.6.1. Inntekt

Figur 10.14. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i landet. Utvalgte kommuner. 2011. Verdi 100 = gjennomsnitt for landet

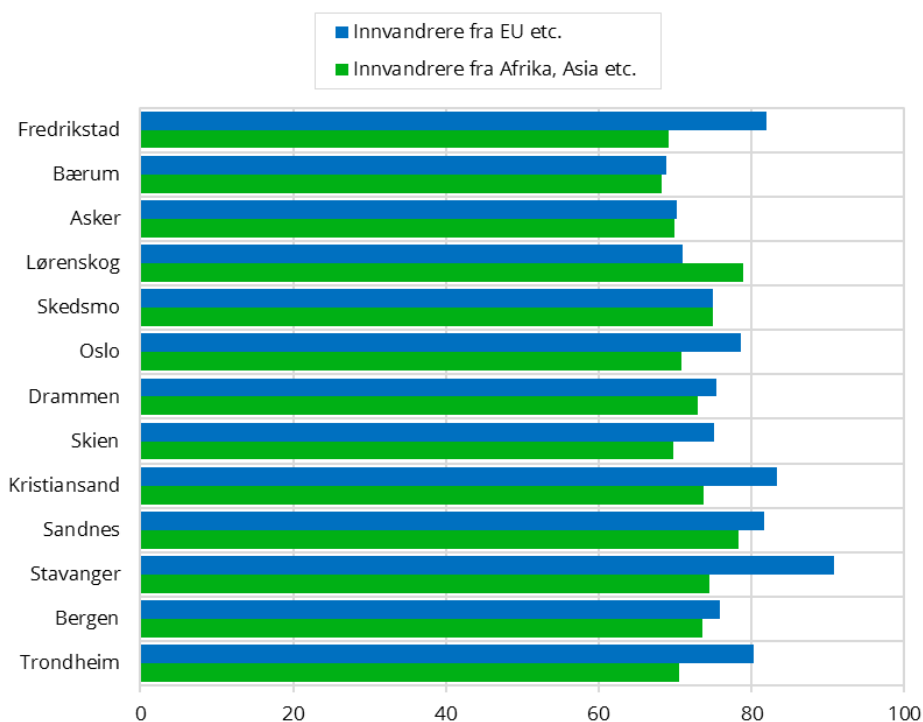

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I Kristiansand hadde innvandrere fra Afrika, Asia etc. en median inntekt etter skatt per forbruksenhet på 232 000 kroner i 2011. Dette tilsvarer 73 prosent av inntektsnivået til alle husholdninger i Norge, hvor hovedinntektstaker var i alderen 25-55 år (318 800 kroner). Innvandrere fra EU etc. hadde et noe høyere inntektsnivå, på

262 200 kroner, som tilsvarte 82 prosent av inntekt etter skatt for hele befolkningen.

Figur 10.15. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i egen kommune. Utvalgte kommuner. 2011. 100 prosent = gjennomsnitt for landet

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Alle husholdninger samlet i Kristiansand hadde et inntektsnivå på 99 prosent av alle husholdninger i Norge i 2011. Innvandrere fra Afrika, Asia etc. hadde 74 prosent av inntektsnivået i Kristiansand, og innvandrere fra EU etc. hadde inntekter som tilsvarte 83 prosent av alle husholdninger i kommunen.

10.6.2. Sosialhjelp

Med "sosialhjelp" menes den økonomiske stønad til livsopphold som Lov om sosiale tjenester i NAV § 18 gir rett til for de som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter. "Sosialhjelpsmottaker" defineres dermed som en person som er registrert som mottaker av denne økonomiske stønaden i et gitt tidsrom. Det er ingen tidsavgrensning på hvor lenge personer kan motta sosialhjelp. Det er mange som opplever å motta sosialhjelp i flere perioder og også over flere år.

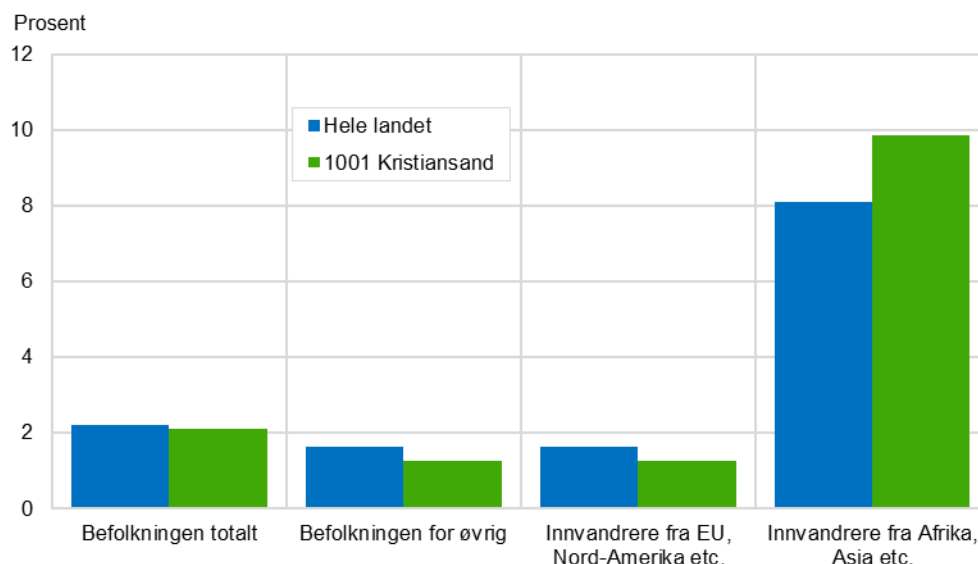
I 2012 mottok 2,2 prosent av landets befolkning sosialhjelp. For innvandrere fra Afrika, Asia etc. er denne prosenten i overkant av 8, mens innvandrere fra EU-Nord-Amerika etc. lå under landsgjennomsnittet (1,6 prosent). I landet var 0,8 prosent langtidsmottakere (mottakere av sosialhjelp 6 måneder eller mer i løpet av året). For innvandrere fra Afrika, Asia etc. er antallet langtidsmottakere 3,9 prosent.

Data om sosialhjelp kan imidlertid være noe vanskelige å tolke, da nye innvandrere ofte vil ha rett på introduksjonsstønad som et alternativ til sosialhjelp, mens eldre innvandrere som når pensjonsalder uten opptjente rettigheter i Folketrygden kan ha rett på supplerende stønad som er en inntektsprøvd alderpensjon for dem med kort botid. Innføringen av disse stønadene gjør at sammenlikning av økonomisk sosialhjelp til innvandrere over tid, spesielt før og etter innføringene, blir vanskeligere.

Mange innvandrere fra Afrika, Asia etc. som mottar sosialhjelp

I Kristiansand er andelen som mottar økonomisk sosialhjelp marginalt lavere i hele befolkningen, sammenliknet med hele landet, og også i befolkningen for øvrig og blant innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. For gruppen innvandrere fra Afrika, Asia etc. er andelen en del høyere i Kristiansand sammenliknet med hele landet. For langtidsmottakere er andelene noe høyere i alle gruppene, sammenliknet med hele landet, med størst forskjell i gruppen innvandrere fra Afrika, Asia etc.

Figur 10.16. Mottakere av økonomisk sosialhjelp etter innvandringskategori, Kristiansand og hele landet. 2012. Prosent

Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

10.6.3. Uførepensjon

Uførepensjon er aktuelt for personer med varig nedsatt inntektsevne på grunn av sykdom eller skade. Hovedregelen er at personene må ha vært medlem i folketrygden de siste tre årene frem de blir uføre.

For innvandrere kan muligens mangel på opptjente rettigheter i Folketrygden medføre mindre bruk av uførepensjon. At nesten ingen norskfødte med innvandrerforeldre mottar uførepensjon, beror imidlertid først og fremst på at de aller fleste av dem ikke har kommet opp i en alder der uførepensjon er vanlig.

I landet som helhet mottar 5,4 prosent av befolkningen uførepensjon i større eller mindre grad. Andelen er noe høyere blant kvinner (6,4 prosent) enn menn (4,4 prosent). Både for menn og kvinner er andelen med uførepensjon marginalt høyere i befolkningen for øvrig enn i noen av de innvandringsrelaterte gruppene, 6,9 prosent for kvinner og 4,7 prosent for menn. For menn ligger gruppen innvandrere fra Afrika, Asia etc. høyere enn andelen totalt, 5,2 prosent. For kvinner er andelen lavere i begge innvandrergruppene. De høyeste andelene utenom befolkningen for øvrig er blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. (4,2 prosent) og innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (3,1 prosent).

Mange uføretrygdede innvandrere fra Afrika, Asia etc.

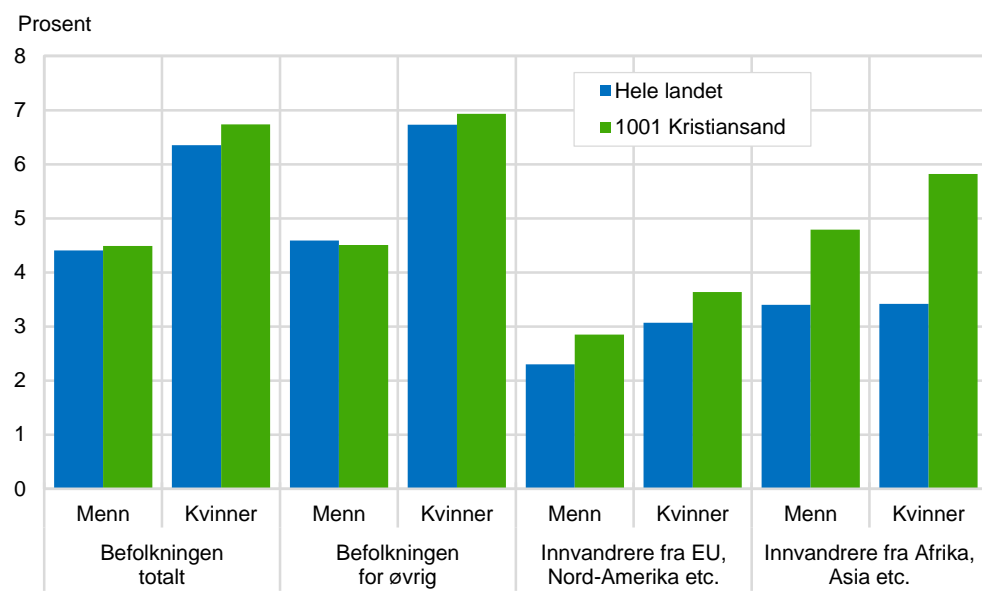
I Kristiansand er andelene med uførepensjon omtrent på samme nivå som for hele landet, men betraktelig høyere for innvandrere fra Afrika, Asia etc., spesielt kvinnene.

For mennene er andelene marginalt lavere for befolkningen for øvrig (4,5 prosent sammenliknet med 4,6 prosent for hele landet). Andelene er høyere enn for hele landet for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (2,9 prosent sammenliknet med

2,3 prosent i hele landet) og for innvandrere fra Afrika, Asia etc. (4,8 prosent mot 3,4 prosent).

For kvinner er det marginalt høyere andel for befolkningen for øvrig (6,9 prosent sammenlignet med 6,7 prosent) og noe høyere for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (3,6 prosent sammenlignet med 3,1 prosent). For innvandrere fra Afrika, Asia etc. er det vesentlig høyere andel i Kristiansand sammenlignet med hele landet (5,8 prosent sammenliknet med 3,4 prosent).

Figur 10.17. Andel med uførepensjon, 45-66 år. Kjønn og innvandringsrelatert gruppe, Kristiansand og hele landet, 2012

Kilde: NAV.

10.6.4. Alderspensjon

Alderspensjon fra folketrygden er en ordning som sikrer inntekt i alderdommen. Det er mulig å starte å ta ut alderspensjon etter fylte 62 år. For å ta ut alderspensjon før fylte 67 år, må personer ha tilstrekkelig høy opptjening.

For hele landet er det 13,2 prosent som mottar alderspensjon, noe høyere andel blant kvinner (14,9 prosent) enn for menn (11,5 prosent). Andelen er høyest i befolkningen for øvrig, og lavere enn gjennomsnittet i begge innvandringsgruppene. Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc., ligger imidlertid nesten på nivå med gjennomsnittet. Forskjellene mellom menn og kvinner og mellom innvandringsgruppene er i stor grad et resultat av aldersforskjellene mellom gruppene.

Merk at noen innvandrere som ikke har opptjente rettigheter etter Folketrygden på grunn av for kort botid kan ha rett på behovsprøvd supplerende stønad.

For Kristiansand er andelen generelt på samme nivå som hele landet, med marginalt høyere eller lavere andeler i noen grupper, og med unntak av gruppen innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc., der andelen er vesentlig høyere i Kristiansand.

Tabell 10.14. Alderspensionister etter innvandringskategori, landbakgrunn og kjønn, Kristiansand og hele landet. 2012. Prosent

	Kvinner		Menn	
	Hele landet	Kristiansand	Hele landet	Kristiansand
Befolkningen totalt	15	14	11	10
Befolkningen for øvrig	16	15	13	11
Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	15	22	8	12
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	2	3	2	3

Kilde: NAV.

Referanser

Egge-Hoveid, Kristin (2012): Kontantstøtte: Stadig færre mottakere av kontantstøtte. SSB magasinet, Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/vis/magasinet/slik_lever_vi/art-2012-03-05-01.html

Henriksen, Tor (2012): Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelse blant innvandrere, 2011. Publisering på www.ssb.no. Statistisk sentralbyrå.
<http://www.ssb.no/valg/statistikker/vundkinnv/hvert-4-aar/2012-03-01#content>

Aalandslid, Vebjørn (2007): Innvandreres demografi og levekår i 12 kommuner i Norge. Rapporter 2007/24 Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200724/rapp_200724.pdf

Figurregister

10.1.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn, 1998-2013. Kristiansand. Dagens landgruppering. Antall	365
10.2.	De 10 største gruppene av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn. Kristiansand. 1. januar 2013. Antall	367
10.3.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn, og den øvrige befolkningen, etter alder. Kristiansand. 1. januar 2013. Prosent	368
10.4.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn og alder. Kristiansand. 1. januar 2013. Antall.....	369
10.5.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i prosent av total befolkning i delområdene. Tallene viser delområdenummer, som også ligger i tabell 10.4. Kristiansand. 1. januar 2013 ..	371
10.6.	Familieinnvandrere etter familiegjenforeningstype og kjønn. Kristiansand kommune. Bosatte per 1. januar 2013. Antall	377
10.7.	Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og landbakgrunn. Kristiansand og landet	378
10.8.	Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og botid. Kristiansand og landet	379
10.9.	Andel barn med barnehageplass i alt og andel minoritetspråklige barn med barnehageplass. Utvalgte kommuner. 2012	381
10.10.	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Utvalgte kommuner, 1.9.2011	382
10.11.	Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte, samt innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. 16-18 år. Landet og Kristiansand. 1. oktober 2012.....	383
10.12.	Sysselsatte i Kristiansand, etter alder og landbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Prosent	387
10.13.	Relativ næringsfordeling blant sysselsatte innvandrere etter landbakgrunn, Kristiansand 4. kvartal 2012. Verdi 1 = gjennomsnittet for kommunen.....	389
10.14.	Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i landet. Utvalgte kommuner. 2011. Verdi 100 = gjennomsnitt for landet	391
10.15.	Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i egen kommune. Utvalgte kommuner. 2011. 100 prosent = gjennomsnitt for landet	392
10.16.	Mottakere av økonomisk sosialhjelp etter innvandringskategori, Kristiansand og hele landet. 2012. Prosent.....	393
10.17.	Andel med uførepensjon, 45-66 år. Kjønn og innvandringsrelatert gruppe, Kristiansand og hele landet, 2012	394

Tabellregister

10.1.	Hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2013. Hele landet og Kristiansand. Antall og prosent.....	365
10.2.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Kristiansand og hele landet, etter landbakgrunn. De største gruppene. 1. januar 2013	366
10.3.	Innvandrere bosatt i Kristiansand, etter botid i Norge. 1. januar 2013. Prosent ...	367
10.4.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Kristiansand, etter landbakgrunn. Delområde. 1. januar 2013. Prosent.....	370
10.5.	Befolkningsendringer i Kristiansand 1. januar 2010 til 1. januar 2013, etter landbakgrunn.....	372
10.6.	Innvandrere, etter innvandringsgrunn og landbakgrunn. Kristiansand kommune. Per 1. januar 2013.....	375
10.7.	Familieinnvandrede etter familiegjenforeningstype, landbakgrunn og herboendes innvandringskategori. 1. januar 2013. Kristiansand kommune	376
10.8.	Hele befolkningen og innvandrere, som startet i grunnkurs for første gang høsten 2005, 2006 og 2007, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og landbakgrunn. Kristiansand. Antall og prosent .	384
10.9.	Personer 25-54 år og over, etter andel med høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Kristiansand. 1.oktober 2012	385
10.10.	Antall bosatte personer 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Kristiansand. 1. oktober 2012	385
10.11.	Sysselsetting etter alder og innvandrerbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Landet. Prosent.....	387
10.12.	Registrerte arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak (bruttoledige), alle bosatte og innvandrere etter landbakgrunn, personer i alderen 20-66 år. 4.kvartal 2012. Antall og i prosent av befolkningen 20-66 år i hver gruppe. Landet og Kristiansand.....	388
10.13.	Personer som er selvstendig næringsdrivende etter kjønn og landbakgrunn. Innvandrere og bosatte i alt. Antall og i prosent av personer 15-74 år i hver gruppe. Kristiansand og hele landet. 4. kvartal 2012.....	390
10.14.	Alderspensjonister etter innvandringskategori, landbakgrunn og kjønn, Kristiansand og hele landet. 2012. Prosent.....	394

